

Porteføljestyret for forskningssystemet

Dato	Sted	
26.10.2025	Digitalt på Teams	
10.00 – 15.00		
Sak PS-FS 66/25	Godkjenning av sakslisten	10.00 – 10.02
Sak PS-FS 67/25	Godkjenning møteprotokoller fra møte 4/25 og sak PS FS 64	10.00 – 10.02
Sak PS-FS 68/25	Spørsmål om habilitet	10.02 – 10.05
Sak PS-FS 69/25	Tildeling til vitensentrene 2026 [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	10.05 – 10.20
Sak PS-FS 70/25	Tildeling fra internasjonal stimuleringspott [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	10.20 – 10.40
Sak PS-FS 71/25	Forskning om forskning og innovasjon: Temaer for ny satsing [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	10.40 – 11.10
Sak PS-FS 72/25	Arbeid med refleksjonsnotat 2026	11.10 – 11.30
Sak PS-FS 73/25	BALANSE +: Søknadsbehandlingsprosedyre for tildeling	11.30 – 11.45
	Pause	11.45 – 12.45
Sak PS-FS 74/25	Status forskningsinfrastruktursøknader	12.45 – 13.00
Sak PS-FS 75/25	Medlemskap i internasjonale forskningsinfrastrukturer med særlig mandat fra KD	13.00 – 13.20
Sak PS-FS 76/25	Orientering om innføring av nytt saksbehandlingssystem og endringene som berører porteføljestyrene	13.20 – 13.40
Sak PS-FS 77/25	KVAST: Orientering og diskusjon	13.40 – 14.20
Sak PS-FS 78/25	Orienteringer	14.20 – 14.50
Sak PS-FS 79/25	Evaluering av møtet	14.50 – 14.55
Sak PS-FS 80/25	Godkjenning av møteprotokoll	14.55 – 15.00

Porteføljestyre for Forskningssystemet, møte 4/2025

Dato
17. september 2025,
kl. 10.00-17.00

Sted
Lysaker

Til stede

Tanja Storsul, leder (fra 11.30)
Sven Stafström, (settleder til 11.30)
Ågot Aakra
Sandrine Benard
Rune Dahl Fitjar
Ingeborg Palm Helland
Marit Lofnes Mellingen (digitalt)
Astri Dankertsen
Dagfinn Myhre
Tove Klæboe Nilsen
David Budtz Pedersen (digitalt til 14.00)
Rebekka Borsch
Einar Jørstad (Sak PS-FS 52/25)
Marit Brandtsegg (Sak PS-FS 52/25)
Kristin Celius, observatør KLD

Forfall

Magnus Gulbrandsen
Gørill Kristiansen, observatør KD

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Benedicte Løseth, områdedirektør
Johannes Waage Løvhaug, avdelingsdirektør
Solveig Flock, avdelingsdirektør
Rune Vistad, avdelingsdirektør
Lillian Baltzrud, spesialrådgiver og porteføljestyrekoordinator
Heidi Dybesland, spesialrådgiver og referent
Seka Iraguha, rådgiver, sak 51/25
Marianne Jensen, avdelingsdirektør, sak 51/25
Torill Iversen Wanvik (HK-dir), sak 51/25
Are Straume (HK-dir), sak 51/25
Rebecca Ronke, seniorrådgiver, sak 52/25
Julie Christiansen, spesialrådgiver, sak 53/25
Jesper Werdelin Simonsen, områdedirektør, sak 54/25
Asbjørn Mo, spesialrådgiver, sak 57/25
Ingerid Fossum, spesialrådgiver, sak 58/25
Jon Øygaarden Flæten, spesialrådgiver, sak 59/25
Trude Dypvik, spesialrådgiver, sak 61/25

**Sak PS-
Forskningssystemet
48/25**

Godkjenning av saklisten

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet godkjenner saklisten.

**Sak PS-
Forskningssystemet
49/25**

Godkjenning av møteprotokoll fra porteføljestyremøte 3/25 og for sakene 45/25 og 47/25

Porteføljestyret godkjente møteprotokollene.

Vedtak:

**Sak PS-
Forskningssystemet
50/25**

Spørsmål om habilitet

Vedtak:

I dette møtet skal porteføljestyret beslutte tildeling og avslag til søknader sendt inn til INTPART-utlysning, Sak PS-FS 51/25 og til ROMFORSK-utlysning, Sak PS-FS 52/25.

Forskningsrådets administrasjon har foretatt en habilitetsvurdering, og følgende av porteføljestyremedlemmer er inhabile og fratrer derfor når Sak PS-FS 51/25 diskuteres i porteføljestyret:

- Tanja Storsul
- Rune Dahl Fitjar
- Ågot Aakre
- Rebekka Borsch
- Magnus Gulbrandsen
- Sandrine Benard
- Ingeborg Palm Helland

For at porteføljestyret skal være beslutningsdyktig i sak 51/25 er følgende settemedlemmer oppnevnt:

Navn	Arbeidssted	Erfaring fra styresystemet
<i>Einar Jørstad</i>	<i>Drammen kommune</i>	<i>Porteføljestyret for Demokrati og utvikling</i>
<i>Marit Brandtsegg</i>	<i>Statens vegvesen</i>	<i>Porteføljestyret for Energi og transport</i>

Settemedlemmene er utvalgt etter kriteriene:

- Settemedlemmet har erfaring/kompetanse fra styresystemet vårt
- Settemedlemmet har kompetanse i forhold til saken

Habilitet hos settemedlemmene har vært kartlagt i forkant av oppnevningen.

I Sak PS-FS 52/25 meldte Rebekka Borsch at hun var inhabil i møtet, og deltok ikke under behandling av saken. Resten av porteføljestyrets medlemmer var funnet habile til å delta under behandlingen av saken.

Siden porteføljestyreleder Tanja Storsul er inhabil under sak 51/25 og har meldt forfall under sak 52/25, er porteføljestyremedlem Sven Stafström oppnevnt som setteleder under behandling av begge sakene.

**Sak PS-
Forskningssystemet
51/25**

Innstilling av prosjekter til bevilgning - INTPART

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet tildeler opptil 100 millioner kroner til 20 prosjekter som ble sendt inn til utlysningen *Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon (INTPART)* med frist 30. april 2025. Opptil 60 millioner kroner er øremerket samarbeid med land som er prioritert i regjeringens Panoramastrategi, hvorav 10 millioner kroner er øremerket samarbeid med India og 5 millioner kroner er øremerket prosjekter innenfor IKT. Videre er 40 millioner kroner øremerket samarbeid med afrikanske land.

Søknadsbehandlingen har fulgt prosedyren som ble vedtatt i porteføljestyremøte 5. juni 2025, Sak PS-FS 37/25.

Avslag en bloc:

Alle søknader med karakter 5 eller lavere vurdert av fagekspertter, avslås en bloc i tråd med vedtatt prosedyre.

Samtlige vedtak om tildeling gjøres betinget. Betingelsen er knyttet til betingelser i utlysningsteksten, og at tildelingen er i tråd med Statsstøtteregulverket.

Innstilt beløp er en øvre ramme. Beløp og støtteandel vil kunne bli justert. Administrasjonen gis fullmakt til å fatte endelig beslutning om tildeling av midler basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.

Avslag på søknad gir klageadgang. Nærmere beskrivelse av klageadgang og begrunnelse for avslaget finnes i avslagsbrevet til hver enkelt søker.

Søknader som fikk vedtak om tildeling:

IKT			
Prosjektnr	Organisasjon	Prosjekttittel	Tildelt inntill (mill. kr)
359829	Norsk regnesentral	ResCri: Strengthening Resilience in Critical Sectors through IT-OT Integration and Human-Organizational Aspects	5 000
India			
Prosjektnr	Organisasjon	Prosjekttittel	Tildelt inntill (mill. kr)
359789	HVL	TriCHET – Trilateral Consortium for Hydrogen Enabling Technologies Connecting Norway, India, and South Korea for Hydrogen Innovation	5 000
359849	NTNU	Norway India Collaboration for Excellence in Entrepreneurship Education and Research	5 000
Panorama			
Prosjektnr	Organisasjon	Prosjekttittel	Tildelt inntill (mill. kr)
359782	UIT	Exploring Mixed-Autonomy at Sea through Multi-site Simulations and Collaborative Learning (EXPLORER)	5 000
359796	USN	Scalable Education and Analytics for AI-Driven Maritime Innovation	4 990
359831	BI	Trans-Atlantic Cooperation on Modelling Energy Systems and Markets in Transition	5 000
359712	UIO	Chinese-Norwegian Partnership for Education and Research in Cancer Cell Biology Phase II (ChiNoCell-II)	5 000
359679	UIO	Life on metal surfaces (LIMES)	4 999
359794	NMBU	BIOME – Biodiversity Innovation for Optimization of Monitoring and Education	5 000
359785	HVL	Int'l Initiative for Integrating Intelligence of Machines and Robotics to Marine Labs for Hydrodynamic Modeling and GREen Ocean Operations	4 927
359822	UIB	International Cluster of Excellence in Sustainable Subsurface Research	5 000
359790	NGI	International Partnership for Early Warning Systems and Resilience to Climate-Driven Natural Hazards –IP4EWS	5 000
Afrika			
Prosjektnr	Organisasjon	Prosjekttittel	Tildelt inntill (mill. kr)
359740	NIBIO	From Waste to Wisdom: Accelerating Circular Biowaste Solutions through North-South Partnerships	4 998
359870	HVL	DEPICT-NOSO - Advancing Research and Education in Depiction in Signed Languages: A Nordic-African Collaboration	4 998
359865	NTNU	Norway-Africa Network for Smart Environment Monitoring	5 000
359733	NIBIO	Partnership for Research and Education for Monitoring Coastal Environments in Africa	5 000
359887	SINTEF AS	Well Integrity for Subsurface Operations – Norway Partnership with Africa, Asia, and North America	4 728
359734	UIB	The Bergen-Uganda Collaboration on Research Schools and Training for Excellence in Global Health	5 000
359797	UIO	Digital Health Promotion for Digital Public Infrastructure	5 000
359815	UIO	Excellence in Conservation Biology through Accelerated Research and Training	4 979

**Sak PS-
Forskingssystemet
52/25**

Innstilling av prosjekter til bevilgning - ROMFORSK

Vedtakk:

Porteføljestyret for forskningssystemet tildeler 35 millioner kroner til søknader som kom inn til ROMFORSK-utlysningen innen søknadsfristen 5.mars 2025.

Søknadsbehandlingen har fulgt prosedyren som ble vedtatt av porteføljestyret i sak på sirkulasjon, sak PS-FS 46/25.

Søknader som får vedtak om tildeling:

Prosjektnr	Organisasjon	Prosjekttittel	Tildelt inntill (mill. kr)
358248	UiO - Institutt for Geofag	Galactic Recipe for Exo-Planets	12 000
358540	UiO - Institutt for teoretisk astrofysikk	Origin and Evolution of Solar Eruptions (OESE)	11 984
358004	UNIS - Avdeling for arktisk geofysikk	GHOST Aurora: Solar Wind Drivers, Auroral Activity & Satellite Risks	9 789

Øvrige søknader avslås da de ikke nådde opp i konkurransen.

Innstilt beløp er en øvre ramme. Beløp og støtteandel vil kunne bli justert. Administrasjonen gis fullmakt til å fatte endelig beslutning om tildeling av midler basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.

Avslag på søknad gir klageadgang. Nærmere beskrivelse av klageadgang og begrunnelse for avslaget finnes i avslagsbrevet til hver enkelt søker.

**Sak PS-
Forskingssystemet
53/25**

Delta I fellesutlysninger: internasjonal stimuleringspott

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar å støtte deltakelse i fire planlagte internasjonale utlysningssamarbeid med midler fra internasjonal stimuleringspott for 2026 og 2027, samt økning av midler til utlysningen som handler om å etablere "tilleggsprosjekter" for å inkludere ukrainske forskere i arbeidet som skjer i et allerede etablert forskningsprosjekt:

- 2026 NordForsk: Nordisk-japansk samarbeid om helseforskning. Samarbeid med Japan Agency for Medical Research and Development (AMED). Samarbeidet støttes med 10 millioner kroner fra den internasjonale stimuleringspotten under forutsetning av at tiltaket støttes av Porteføljestyret for Helse (24/9).
- 2026 NordForsk: Nordisk-Indisk samarbeid om AMR-forskning (Antimikrobiell resistens). Initiativ fra Novo Nordisk Foundation om samarbeid med Anusandhan National Research Foundation Indian Council of Medical Research. Samarbeidet støttes med 10 millioner kroner fra den internasjonale stimuleringspotten, under forutsetning av at Porteføljestyret for Helse fatter vedtak om samfinansiering av utlysningen (24/9).
- 2026 Eureka Globalstars: Næringsrettet FoU-utlysning (energi) med Japan (NEDO). Forskningsrådet har meldt sin interesse for å delta i denne utlysningen innenfor temaet energi (offshore wind, energy systems, batteries, hydrogen, etc.). Samarbeidsutlysningen støttes med 7 millioner kroner fra den internasjonale stimuleringspotten under forutsetning av at tiltaket støttes av Porteføljestyret for energi og transport (24/9).
- 2027 NordForsk: Nordisk deltakelse i en internasjonal fellesutlysning om «Disruptive technologies to address Global Challenges» Det er en sammenslutning av canadiske forskningsråd - *Canada Research Coordinating Committee (CRCC)* som har initiert fellesutlysningen. Nordforsk vil koordinere nordisk deltakelse. Tiltaket støttes med 15 millioner kroner fra den internasjonale stimuleringspotten i 2027 under forutsetning av at samarbeidet støttes av Porteføljestyret for Demokrati og Global utvikling (26/9).
- 2025 Ukraina-tiltak: Porteføljestyret vedtok på sirkulasjon i juni i år å utlyse "tilleggsprosjekter" for å inkludere ukrainske forskere i arbeidet som skjer i et allerede etablert forskningsprosjekt finansiert av Forskningsrådet. Det er nå lyst ut 15 millioner kroner til dette formålet. Budsjettet for 2025 har fortsatt ledig 4 millioner

kroner og vi ber styret allokere de resterende midlene for 2025 til dette formålet slik at budsjettet for denne ordningen blir på 19 millioner kroner.

**Sak PS-
Forskingssystemet
54/25**

Investeringsplan

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet tar med seg innspillene fra diskusjonen og vedtar investeringsplan for 2026-28 med følgende endringer:

- Tabell 1 justeres slik at formålet kommer tydeligere frem.
- Tydeliggjøre at mål som angår dette porteføljestyret, har investeringsordninger i andre porteføljestyre.

Porteføljestyret ønsker å følge opp arbeidet med investeringsplanen i lys av porteføljeplanens mål, blant annet om samspill mellom ulike sektorer i forskningssystemet og rekrutteringsordninger.

Endelig versjon av investeringsplanen godkjennes av porteføljestyreleder.

**Sak PS-
Forskingssystemet
55/25**

Porteføljeanalyse

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet tar porteføljeanalysen til etterretning og godkjenner at analysen i sin helhet kan publiseres på Forskningsrådets nettsider.

**Sak PS-
Forskingssystemet
56/25**

Refleksjonsnotat

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar utkast til refleksjonsnotat med de endringene som kom fram i møtet. Porteføljestyreleder gis fullmakt til å godkjenne en endelig versjon.

Porteføljestyret bed administrasjonen om å tilrettelegge for følgende formidlingstiltak:

- Refleksjonsnotatet publiseres på Forskningsrådets nettsider.
- Refleksjonsnotatet legges fram for Forskningsrådets styre i oktober- eller i desembermøtet.
- Refleksjonsnotatet sendes de øvrige 10 porteføljestyrene i Forskningsrådet til orientering.
- Forskningsrådets administrasjon bistår med å skrive en kronikk nasjonalt og internasjonalt.
- Forskningsrådet arrangerer et frokostmøte om tematikken.

Det opprettes et arbeidsutvalg som diskuterer neste refleksjonsnotat, bestående av Tanja Storsul, Rebekka Borsch, Rune Dahl Fitjar, Ingeborg Palm Helland og Dagfinn Myhre.

**Sak PS-
Forskingssystemet
57/25**

Forskningsrådets strategiske ansvar for instituttsektoren

Vedtak:

Porteføljestyret tar administrasjonens innspill til videreutvikling av Forskningsrådets strategiske ansvar for instituttsektoren til orientering og peker på følgende perspektiver som viktige for det videre arbeidet:

-
- Systemperspektiver og instituttens rolle i det helhetlige forskningssystemet
 - Helheten i en mangfoldig instituttsektor og ulike typer institutter
 - Forskningsrådets virkemidler og hvordan de slår ut for ulike aktører i forskningssystemet
 - Departementenes rolle som finansieringskilder i et sektorovergrepende perspektiv
 - Instituttens rolle i innovasjonssystemet
 - Instituttens rolle og ansvar for nasjonale infrastruktur og data
 - Sammenligning med andre land
 - Instituttens konkurransesituasjon
-

**Sak PS-
Forskningssystemet
58/25** **Nasjonalt veikart for FORSKNINGSFRASTRUKTUR**

Vedtak: Administrasjonen har utarbeidet et revidert forslag til Norsk veikart for forskningsinfrastruktur 2025 basert på diskusjon i porteføljestyret for forskningssystemet 5. juni, innspill fra de andre porteføljestyrene og åtte åpne, digitale innspillmøter.

Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar Norsk veikart for forskningsinfrastruktur 2025.

Administrasjonen gis fullmakt til å gjøre justeringer i tråd med evt. kommentarer som kom frem i møtet.

**Sak PS-
Forskningssystemet
59/25** **Forskningssikkerhet**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet tar saken til etterretning.

**Sak PS-
Forskningssystemet
60/25** **Ny plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar ny plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold med de endringene som kom frem i møtet.

**Sak PS-
Forskningssystemet
61/25** **Orienteringer**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringene til etterretning.

**Sak PS-
Forskningssystemet
62/25** **Evalueringsrapport av møtet**

**Sak PS-
Forskningssystemet
63/25** **Møteprotokoll godkjennes**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet godkjenner møteprotokollen.

Porteføljestyre for Forskningssystemet, Sak på sirkulasjon

Dato
30.10.2025

Sted

Til stede

Tanja Storsul
Ågot Aakra
Sandrine Benard
Rune Dahl Fitjar
Magnus Gulbrandsen
Ingeborg Palm Helland
Marit Lofnes Mellingen
Dagfinn Myhre
Tove Klæboe Nilsen
David Budtz Pedersen
Rebekka Borsch
Sven Stafström
Astri Dankertsen
Gørill Kristiansen, observatør KD
Kristin Celius, observatør KLD

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Johannes Waage Løvhaug, avdelingsdirektør
Rune Vistad, avdelingsdirektør
Lillian Baltzrud, spesialrådgiver/porteføljestyrekoordinator
Christian Lund, spesialrådgiver

**Sak PS-
Forskingssystemet
64/25**

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet har vurdert forslag av omdisponering av 10 millioner kroner opprinnelig satt av til deltagelse i NordForsk-utlysningen *Gender in the Nordic research and innovation area* i 2025. Porteføljestyret slutter seg til forslaget fra administrasjonen om å omdisponere midlene, og dermed forsterke deltagelsen i NordForsk-utlysningen *Ansvarlig bruk av kunstig intelligens* med 10 millioner kroner.

**Sak PS-
Forskingssystemet
65/25**

Vedtak:

Møteprotokoll godkjennes

Porteføljestyret for forskningssystemet godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-Forskningssystemet 68/25

Spørsmål om habilitet

Til Porteføljestyret for forskningsystemet	Ansvarlig Direktør Johannes W. Løvhaug	Saksbehandler Lillian Baltzrud	Vedlegg 1. Bestemmelse om habilitet og tillit i Forskningsrådet
Fra Områdedirektør Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av alle saker på sakslisten.

Kort bakgrunn I henhold til Forskningsrådets bestemmelser om habilitet og tillit skal porteføljestyrets medlemmer vurdere sin habilitet i alle beslutningssaker. Eventuell inhabilitet og håndteringen av denne skal protokollføres. Usikkerhet om inhabilitet skal diskuteres åpent i styremøtet og skal også protokollføres. Styremedlemmer som blir vurdert inhabile, skal forlate styremøtet under behandlingen av den aktuelle saken. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styremedlemmene er habile og deltar i beslutningen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret skal avklare styremedlemmenes habilitet i beslutningssakene i møtet.

Hovedpunkter Det er ingen innmeldte habilitetsforhold til noen saker i dette møtet.

Forberedelse / prosess Administrasjonen har utviklet saken.

Bestemmelser om habilitet og tillit i Norges forskningsråd – kortversjon

Forskningsrådet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet". Bestemmelsene gjelder også eksterne enkeltpersoner som bidrar i Forskningsrådets saksbehandling, som fagekspert. Forskningsrådet har i tillegg vedtatt egne bestemmelser om habilitet og tillit. Disse er på noen punkter strengere enn lovens regler. De viktigste bestemmelsene for vurdering av habilitet er følgende:

Fra bestemmelsene:

2 Definisjoner

I disse bestemmelsene menes med:

Part – person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e). Som part regnes normalt også enkeltperson som er direkte identifisert i en søknad og som har en sentral rolle i prosjektet.

3 Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet

3.1 Automatisk inhabilitet

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er i alle tilfelle inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak

- a) når han eller hun selv er part i saken
- b) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part.
- d) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
- e) når han eller hun leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styringsorgan eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, som er part i saken
- f) når han eller hun er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

3.2 Inhabilitet etter skjønn

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Kommentar til 3.2:

I skjønnsvurderingen skal en særlig vurdere og vektlegge følgende:

- personlig interesse for utfallet av saken
- nært faglig samarbeid, herunder vurdere betydningen av samforfatterskap og veiledning
- nært vennskap
- personlig eller faglig motsetningsforhold
- personlig eierskap – aksjer e.l.

Fra veiledningen:

3. Generelt om habilitetsvurdering

Ved vurdering av habilitetsforhold vil det ofte være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Det skal legges vekt på muligheten for personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Sjekkpunkter	Nærmere beskrivelse
a) Automatisk inhabilitet	Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet
b) Nær personlig/faglig tilknytning	Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap), faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap av nyere dato etc. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet i samarbeid/-samforfatterskap (se kapittel 4.1 om faglig samarbeid). Ved vurdering av om nære personlige eller faglige forhold fører til inhabilitet, må det vurderes om avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til (jf. punkt c).
c) Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. I Forskningsrådet vil det normalt dreie seg

	<p>om utfallet av en prosjektbevilgningssak. Den personlige interessen kan være av faglig og/eller økonomisk art. For universitetsansatte kan egeninteressen ofte være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket, får økt anerkjennelse, eller får finansiert nytt utstyr, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, fordi dette kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte. For en bedriftsansatt, spesielt fra en liten bedrift, kan egeninteressen være av økonomisk art, det kan trygge arbeidsplassen for alle om bedriften får en bevilgning. For ansatte ved forskningsinstitutter kan begge forhold være aktuelle, avhengig av instituttets størrelse og mangfold (se kapittel 5).</p>
<p>d) Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning hvis vedkommende deltar</p>	<p>Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke, den profesjonelle dømmekraften sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet? Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig, at noen vil reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.</p>

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

4. Vurdering av inhabilitet etter skjønn

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han eller hun har nær personlig tilknytning til.

Habilitetskravene kan bli noe strengere jo vanskeligere, viktigere og mer skjønnspreget en sak er, og også når den enkeltes mulighet for å påvirke den endelige avgjørelse i en sak er stor. Det er viktig at det ikke skapes tvil om vedkommendes tilknytning til saken eller partene.

Nedenfor drøftes en del typiske situasjoner som er aktuelle i Forskningsrådet

4.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap og veiledning

Den som har, eller inntil nylig har hatt, et nært faglig samarbeid med en person eller institusjon som er part i saken vil kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke evnen til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene.

Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet i arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Forskning kan imidlertid ha særtrekk som skiller det fra annet samarbeid i tjeneste, fordi forskning er en mer personlig virksomhet.

Der kriteriene for rettmessig forfatterskap er oppfylt (jfr. definisjonen i etikkom.no) vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsytere til en publikasjon, og rollen vedkommende har hatt, kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Antall sampublikasjoner og utgivelseshyppigheten er også faktorer som må vurderes.

Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det fører til inhabilitet.

- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.
- Ved rettmessig samforfatterskap som ligger nær 3 år tilbake i tid kan det være aktuelt å undersøke når samarbeidet fant sted, fordi det kan ha gått en tid før publikasjonen kom på trykk.

Veiledning

En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden (jf. bestemmelsenes punkt 3.1 f) må vurdere sin habilitet ut fra spørsmålene i de tre kulepunktene i kapittel 3 i veiledningen. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

5. Inhabilitet for ansatt ved samme institusjon (kollega-inhabilitet)

Når det gjelder kollegainhabilitet, kan både reglene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn komme til anvendelse.

Flere momenter må vurderes når en person skal være med på å fatte vedtak som gjelder søknader fra den institusjonen der vedkommende er ansatt.

- Hvilken posisjon har vedkommende i institusjonen?
 - Under ellers like forhold vil inhabilitet kunne oppstå oftere når vedkommende har en sentral posisjon i den virksomhet der vedkommende er ansatt.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den institusjonen hvor vedkommende er ansatt, må vurderes.
 - Høy stilling ved institusjonen kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt i vedkommende institusjon.

Vurdering av inhabilitet vil kunne påvirkes av hvilken sektor (universitetssektoren, instituttsektoren eller næringslivet) vedkommende er tilknyttet.

Under følger noen momenter som kan brukes ved habilitetsvurderingen basert på vedkommendes tilknytning til de ulike sektorene:

Universitetssektoren

Den som er rektor, dekan eller instituttleder vil være inhabil til å behandle søknader fra egen enhet i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1 e). Det samme gjelder den som sitter i styret for universitetet, fakultetet eller instituttet.

Forsker/professor vil ofte kunne være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale. Det at man kommer fra samme institutt, behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av instituttets størrelse (antall forskere) og den faglige relasjonen mellom søker og vedkommende forsker/professor. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Instituttsektoren

Den som er leder, eller har ledende stilling, ved et institutt vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for instituttet.

Forsker-/professorstilling vil, på samme måte som for universitetssektoren, ofte kunne medføre inhabilitet for søknader der forskere fra egen forskergruppe eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for den ansatte at en søknad fra instituttet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for instituttets økonomi og renommé.

Næringslivet

Den som er leder, eller har ledende stilling, i et selskap vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for selskapet.

Ansatte i et selskap som søker om forskningsmidler, vil, på samme måte som for universitets- og instituttsektoren, ofte kunne være inhabile for søknader der personer fra eget fagmiljø eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for de ansatte at en søknad fra selskapet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for selskapets økonomi og renommé.

Sak PS-Forskningssystemet 72/25

Refleksjonsnotat

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Lillian M. Baltzrud	1. Refleksjonsnotat #1: Forskningskultur i møte med globale endringer
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak

Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen om status for formidling av Refleksjonsnotat#1 for 2025 til etterretning.

Porteføljestyret slutter seg til administrasjonens forslag om prosess for arbeid med refleksjonsnotat 2026, og gir Arbeidsutvalget mandat til å jobbe videre med Refleksjonsnotat#2 i tråd med diskusjonen i møtet.

Kort bakgrunn

I møte 4/25 den 17. september vedtok porteføljestyret en endelig versjon av Refleksjonsnotatet #1 *Forskningskultur i møte med globale endringer*, samt en formidlingsplan. Det ble også vedtatt å oppnevne et arbeidsutvalg for refleksjonsnotat #2, og potensielle temaer ble drøftet (Sak PS FS 56/25).

23. oktober ble Refleksjonsnotat #1 og formidlingsplan diskutert og behandlet i Forskningsrådets styre (Sak S 72/25).

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

I dette møtet får porteføljestyret en statusoppdatering for formidlingen av Refleksjonsnotat #1, og porteføljestyret blir bedt om å godkjenne forslag om prosess for arbeidet med Refleksjonsnotat #2.

Hovedpunkter

Status for Refleksjonsnotat #1 og formidling

Forskningsrådets styre vedtok følgende da de diskuterte og behandlet refleksjonsnotatet:

Styret takker for et godt refleksjonsnotat fra Porteføljestyret for forskningssystemet.

Styret tar refleksjonsnotatet til orientering og stiller seg bak innholdet i det.

Styret ber administrasjonen komme tilbake med en vurdering av hvordan slike refleksjonsnotater kan brukes inn i Forskningsrådets rådgivningsvirksomhet.

Styret diskuterte innhold, form og formidling. De var veldig begeistret for, og stilte seg fullhørt bak, innholdet, men hadde noen kommentarer til formen. De likte ideen om refleksjonsnotat, og at porteføljestyret med det ga noen råd til Forskningsrådet. Det de derimot syntes ble vanskelig, var at porteføljestyrets råd til Forskningsrådets styre og administrasjon skulle publiseres som en del av refleksjonsnotatet. De mente dette ville skape uklarhet i hvem det var som var avsender av refleksjonsnotatet. Styret ba derfor om at rådene ble tatt ut i den versjonen som publiseres på nettsidene og som også skal være grunnlaget for de påfølgende formidlingsaktivitetene.

I vedlegg 1 er derfor rådene tatt ut, og der rådene ble nevnt i den resterende teksten er teksten revidert noe. Den vedlagte versjonen er godkjent av porteføljestyreleder, og

er i tråd med vedtaket som ble gjort av porteføljestyret i forrige møtet samt vedtaket i Forskningsrådets styre.

Styret i Forskningsrådet støttet porteføljestyret formidlingsplan, som var følgende (punkt om behandling i Forskningsrådets styre er tatt ut):

1. Refleksjonsnotatet publiseres på Forskningsrådets nettsider.
2. Refleksjonsnotatet sendes de øvrige 10 porteføljestyrene i Forskningsrådet til orientering.
3. Forskningsrådets administrasjon bistår med å skrive en kronikk nasjonalt og internasjonalt.
4. Forskningsrådet arrangerer et frokostmøte om tematikken.

Av disse punktene er 1 og 2 gjennomført, mens 3 og 4 er under planlegging.

Arbeidet med Refleksjonsnotat #2

Under diskusjonen om det neste refleksjonsnotatet kom temaet «bruk av forskning og samarbeid, samhandling, mobilitet og kunnskapsoverføring mellom forskere, næringsliv og offentlig sektor» opp. Det ble også oppnevnt et arbeidsutvalg bestående av

- Tanja Storsul
- Rebekka Borsch
- Rune Dahl Fitjar
- Ingeborg Palm Helland
- Dagfinn Myhre

Administrasjonen foreslår en lignende prosess for arbeidet med Refleksjonsnotat #2 i 2026 som det som ble gjennomført i arbeidet med Refleksjonsnotat #1 i 2025. Dette innebærer at arbeidsutvalget har jevnlig møter gjennom første halvår av 2026, at administrasjonen fungerer som sekretariat for utvalget og at porteføljestyret behandler utkast gjennom flere møter. Refleksjonsnotat#2 følger samme form som Refleksjonsnotat#1.

Følgende prosess foreslås:

Tidspunkt	Milepæl	Ansvar
Januar 2026	Første møte i arbeidsutvalget: skisse utarbeides	Administrasjonen
11. februar 2026	Skisse presenteres for porteføljestyret	Arbeidsutvalg og administrasjonen
Mars/april 2026	Andre møtet i arbeidsutvalget: første utkast utarbeides	Administrasjonen
22. april 2026	Bearbeidet utkast legges fram for porteføljestyret	Arbeidsutvalg og administrasjonen

Mai 2026 (først del)	Tredje møte i arbeidsutvalget: andre utkast utarbeides	Administrasjonen
Mai 2026 (andre del)	Bearbeidet andre utkast legges i Teams for kommentarer og tekstforslag fra porteføljestyrets medlemmer	Administrasjonen
11.-12. juni 2026	Ferdig utkast legges fram for porteføljestyre sammen med formidlingsplan	Arbeidsutvalg og administrasjonen
Juni – september 2026	Refleksjonsnotat#2 legges fram for Forskningsrådets styre og formidlingsplan iverksettes	Administrasjonen og porteføljestyreleder
Juni – september 2026	Refleksjonsnotat#2 publiseres og evt. formidlingsplan iverksettes	Administrasjonen

Administrasjonen foreslår følgende arbeidstittel for Refleksjonsnotat #2: *Forskningens veier: Kultur, samarbeid og anvendelse.*

**Forberedelse /
prosess**

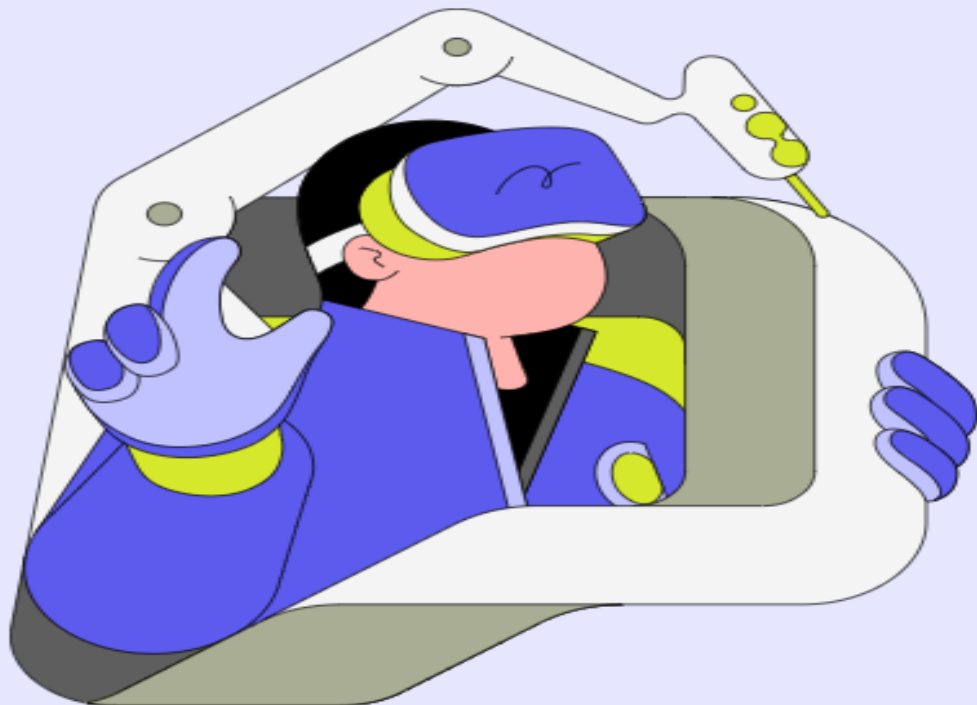
Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Saken følges opp iht. forestått prosess i saksarket.

Porteføljestyret for forskningssystemet:
Refleksjonsnotat #1

Forskningskultur i møte med globale endringer

Innholdsfortegnelse

Verdier, utfordringer og dilemmaer	4
Sentrale begreper	9
Andre kunnskapskilder	10

Refleksjonsnotat: Forskningskultur i møte med globale endringer

Gjennom refleksjonsnotater ønsker Porteføljestyret for forskningssystemet å løfte frem noen sentrale problemstillinger og dilemmaer forskningssystemet står overfor. Vi ønsker å stimulere til en bred diskusjon og refleksjon rundt komplekse temaer som krever vurdering av flere hensyn.

Forskning utføres i et fellesskap som strekker seg over landegrenser, organisasjoner og tid. Forskningskulturen er de normer og verdier, praksiser og standarder som ligger til grunn i forskningsfellesskapet, som integritet, åpenhet og samarbeid. Disse verdiene preger både daglige rutiner og overordnede praksiser i forskningen.

God forskningskultur er en grunnleggende forutsetning for forskning av høy kvalitet og som gir samfunnsnytte. Den sikrer at kunnskap utvikles og videreføres på tvers av miljøer og over tid, og danner grunnlaget for innovasjon, politikkutforming og samfunnsutvikling. Når forskningen rammes inn av verdier som ansvarlighet og samfunnsrelevans, øker sannsynligheten for at den får positiv samfunns effekt (impact) gjennom løsninger, ny teknologi og bedre tjenester, og bidrar til bærekraftig utvikling.¹ I Science Europes definisjon av forskningskultur løftes videre felles verdier som autonomi, frihet, omsorg, kollegialitet, likestilling, mangfold og inkludering inn i begrepet forskningskultur.² God forskningskultur fremmer attraktive og gode forskerkarrierer og et godt ytringsklima.

I dag ser vi at geopolitiske spenninger kan utfordre verdier som åpenhet, ansvarlig forskning, forskningsintegritet og internasjonalt samarbeid. Som en konsekvens har forskningssikkerhet kommet høyt på agendaen og er et politikkområde i rask utvikling. Også flerbruksteknologier (dual-use-), altså forskning og innovasjon med både sivile og militære anvendelser, har fått økt politisk og strategisk oppmerksomhet. Dette stiller nye krav til forskningssystemet og krever refleksjon om hvordan vi kan ivareta de grunnleggende verdiene i forskningskulturen, samtidig som vi møter den nye situasjonen. Videre blir tradisjonelle skillelinjer mellom åpenhet, ansvarlighet og sikkerhet i forskningssystemet utfordret. Dette krever ny refleksjon om forskningskultur, etikk og internasjonalt samarbeid.

I dette notatet ønsker vi å rette søkelyset mot forskningskulturen og forskningssystemet og hvordan dette påvirkes av globale endringer. Vi vil trekke fram noen sentrale utfordringer og dilemma vi står overfor og håper å bidra til refleksjon og diskusjon. Vi håper dette vil styrke forskningskulturen og sikre et sterkt og tillitsvekkende forskningssystem.

Verdier, utfordringer og dilemmaer

Verdier og praksiser som åpenhet, ansvarlig forskning, forskningsintegritet og internasjonalt samarbeid er sentrale verdier i forskningskulturen og bærebjelker i dagens forskningssystem. Vi

¹ Se bl.a. SDG Knowledge Hub 2025: [Science, Policy, and Society: A Trinity That Can Accelerate the 2030 Agenda](#) og MIT Press Direct Perspectives on Science Volume 31, Issue 6: [Societal Impact in Research Collaborations beyond the Boundaries of Science](#).

² Science Europe 2025: Morris, J., Šinkūnienė, J. and Sean Sapcaru, S.: [A Vision & Framework for Research Cultures: Improving the Condition for Researchers, Research Ideas, and the Research Endeavour](#).

ønsker en forskningskultur som fremmer kvalitet og integritet i forskningen, og sikrer at forskningen bidrar positivt til samfunnet. Et mangfoldig og inkluderende forskningssystem gir et bredt spekter av forskningsideer og bidrag.

I det følgende vil vi se særlig på åpenhet, ansvarlighet, internasjonalt samarbeid og forskningsintegritet. Dette er fire sentrale verdier for kvalitet og tillit. Samtidig er det verdier der en ny internasjonal situasjon med geopolitiske spenninger, mer samspill mellom sivil og militær forskning og fallende tillit til forskning gir noen særlige utfordringer for forskningssystemet, og noen muligheter.

Åpenhet

Åpenhet i forskning handler både om åpenhet i forskningsfellesskapet, og om kommunikasjon med samfunnet og relevante brukere av forskningen.

Åpenhet er en grunnpilar i et velfungerende forskningssystem. Det fremmer tillit, etterprøvbarehet og kunnskapsdeling, og er avgjørende for å sikre at forskningen kommer samfunnet til gode. Et åpent forskningssystem gjør det lettere å samarbeide internasjonalt og gjenbruke forskningsresultater, og styrker forskningskvaliteten og effektiviteten i forskningssystemet. Når forskere formidler kunnskap, og samtidig lytter til samfunnets behov og perspektiver styrkes relevansen og tilliten til forskningen. Det har derfor vært et sentralt forskningspolitisk mål å fremme åpenhet i forskning, blant annet ved å fremme åpen tilgang til resultater, publikasjoner, data, forskningsprosessen mm. Samtidig skal åpenheten balanseres mot andre hensyn, som personvern og forretningshemmeligheter.

Når geopolitisk spenning og sikkerhetsrisikoer øker, blir det stadig vanskeligere å balansere åpenhet med behovet for å beskytte sensitiv informasjon. Enkelte forskningsmiljøer må skjerme informasjon for å unngå uønsket kunnskapsoverføring, og dette kan føre til mindre åpenhet og tillit. I tillegg skaper økt involvering av flere aktører i skjermet og gradert forskning risiko for tap av sensitiv informasjon, noe som igjen kan svekke tilliten hos internasjonale samarbeidspartnere.

Flerbruksteknologiforskning er en integrert del av innovasjonssystemet, særlig innenfor områder som kunstig intelligens, bioteknologi, kvanteteknologi og cybersikkerhet. Dette stiller krav til forskningsinstitusjoner og forskere, som må utvikle kompetanse og rutiner for å identifisere, håndtere og reflektere over mulige samfunnsmessige konsekvenser og risikoer knyttet til kunnskapsoverføring, eksportkontroll og etisk ansvar. Ulike land har utviklet ulike modeller for å balansere forskning, innovasjon, sikkerhet og åpenhet, og det er behov for å lære av beste praksis internasjonalt.³

I den nye internasjonale situasjonen har hensynet til nasjonal sikkerhet blitt stadig viktigere. Her oppstår nye dilemma som kan svekke internasjonalt samarbeid og akademisk frihet og true nasjonal sikkerhet. Dette skaper dilemmaer for forskningskulturen, som må balansere verdier som åpenhet, tillit og sikkerhet.

I rapporten *Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning* brukes begrepet "så åpent som mulig og så lukket som nødvendig" om et helhetlig forskningssystem som balanserer akademisk åpenhet med nasjonal sikkerhet. I et slikt system skal åpenhet og akademisk frihet fortsatt være normen i sivil forskning, samtidig som hensynet til nasjonal sikkerhet ivaretas ved å skjerme informasjon og forskning som kan være sensitiv eller skade nasjonale interesser dersom den blir kjent for uvedkommende.⁴

Tidligere har store investeringer i forsvarsrelatert FoU hatt betydelig overføringsverdi til sivil utvikling. Typisk for de siste tiårene er at resultater fra den sivile forskningen har fått økende betydning innenfor anvendelser innenfor forsvar og beredskap. Økt bruk av sivile forskningsmiljøer innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap kan styrke innovasjonsevnen og bidra til flerbruksmuligheter. En opprettelse av en ny satsing i Forskningsrådet for å styrke forskning relevant for forsvar, sikkerhet og beredskap,

³ European Commission 2025: [Unlocking the potential of dual-use research and innovation](#).

⁴ Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: [Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning](#).

som det foreslås i den nevnte rapporten, kan bidra til mer samspill mellom forskergrupper ved forskningsinstitusjonene og relevante brukere av den nye kunnskapen.⁵

Å ivareta forskningens åpenhet samtidig som kunnskap som er kritisk for nasjonal sikkerhet er krevende og forutsetter refleksjon og høy bevissthet og kompetanse fra alle aktørene i forskningssystemet. Det må legges til rette for at alt som kan være åpent holdes åpent og at det gjøres kritiske vurderinger slik at man ikke skjærer mer enn nødvendig. Forskningssystemet må ha tydelig definerte skiller mellom det åpne og det lukkede systemet. Det må være infrastruktur til å håndtere dette og fleksible overganger så forskere kan bevege seg mellom det åpne og lukkede systemet. Det må være mulig å kombinere akademisk karriere med deltakelse i skjermet forskning.

Ansvarlig forskning

Ansvarlig forskning handler om å sikre at forskningen er etisk, transparent og ikke til skade for samfunnet. Dette innebærer å beskytte forskningsdata, respektere forskningsetiske normer og ivareta nasjonal sikkerhet. I Norge forvaltes forskningsetiske retningslinjer av de forskningsetiske komiteer (FEK), og arbeidet med forskningsetikk bør derfor skje i samarbeid med FEK for å sikre helhetlige vurderinger.

De siste årene har begrepet *ansvarlig forskning og innovasjon* fått et bredere innhold. Det omfatter nå ikke bare etikk og kvalitet, men også refleksjon over forskningens samfunns effekter, bærekraft og sikkerhet. Globale endringer og økt geopolitisk spenning har gjort ansvarlighet mer kompleks, og det kreves god balanse mellom åpenhet, informasjonssikkerhet og internasjonalt samarbeid.⁶

Dette har ført til nye krav til risikovurdering, opplæring og rutiner, særlig i prosjekter med flerbruksteknologier og sensitiv informasjon. Ansvarlig forskning krever en helhetlig tilnærming der forskere og institusjoner kontinuerlig reflekterer over samfunns effekter, teknologisk kompleksitet og brukermedvirkning. I en internasjonal situasjon preget av økte sikkerhetsutfordringer, blir det enda viktigere å vurdere hvordan forskning gjennomføres og hvilke konsekvenser den kan ha.

Økt bevissthet om forskningssikkerhet og ansvarlighet kan styrke forskningskulturen og beskytte nasjonale interesser. Økte krav til forskningssikkerhet påvirker rammevilkår for internasjonale samarbeid og ansettelse av personer enkelte land, som Kina og Russland. Dette kan påvirke arbeids- og fagmiljøet negativt ved å føre til mistenkeliggjøring og mindre inkludering dersom det ikke håndteres riktig.

Ifølge PSTs trusselvurdering for 2025 er akademiske institusjoner og kunnskapsbedrifter særlig utsatt for spionasje fra stater Norge ikke samarbeider sikkerhetspolitisk med, spesielt Kina og Iran.⁷ Trusselbildet for informasjonssikkerhet er også i stadig utvikling, og forskningssektoren er i økende grad utsatt for målrettede forsøk på uautorisert tilgang, spionasje og påvirkning. Dette stiller skjerpede krav til bevissthet, risikovurdering og beskyttelse av sensitiv informasjon i hele forskningssystemet.

Utvikling av nasjonale retningslinjer for ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid er viktig for å sikre forsvarlig deling og bruk av kunnskap. Gode rutiner på institusjonene for ansettelser og ivaretagelse av ansatte, samt opplæring av forskere og administrasjon i flerbruksteknologier, eksportkontroll og ansvarlig internasjonalisering, er viktig for å sikre gode og inkluderende arbeidsforhold som ivaretar forskningssikkerheten.

Forskningsintegritet

Forskningsintegritet er avgjørende for å sikre troverdighet, kvalitet i forskningen og tillit til forskning i samfunnet. Den handler om ærlighet, etterrettelighet og respekt for forskningsetiske normer og

⁵ Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning.

⁶ Se Forskningsrådet ressursside for Ansvarlig forskning og innovasjon.

⁷ Nasjonal trusselvurdering 2025.

henger tett sammen med de andre verdiene i forskningskulturen. Europeiske retningslinjer trekker fram fire grunnprinsipper: pålitelighet, ærlighet, respekt og ansvarlighet.⁸ Disse prinsippene skal veilede forskere i alle deler av forskningsprosessen – fra idé til publisering – og gjelder på tvers av fagområder og institusjonelle rammer. Opplæring, institusjonell støtte og tydelige retningslinjer er viktig for ivaretagelse av forskningsintegritet.

For å opprettholde tilliten til forskning må den være uavhengig og redelig. Dette innebærer at forskere må kunne arbeide fritt fra politisk, økonomisk eller ideologisk press, og at forskningsresultater presenteres presist og etterrettelig og publiseres åpent. Det er viktig at også oppdragsgivere og brukere av forskning, så vel som forskerne selv, har forståelse for hva redelig forskning innebærer. Alle parter i forskningssamarbeid må inngå klare avtaler om integritet, rettigheter og ansvar allerede ved oppstart. Forskningsoppdrag er viktige for å utvikle ny kunnskap på bestemte områder, men «spesifikt ønskede» resultater kan ikke bestilles. Institusjoner har et særlig ansvar for å fremme en kultur for forskningsintegritet gjennom opplæring, tydelige retningslinjer og støtte til forskere på alle nivåer.

Desinformasjon, politisk press og svekket tillit til forskning utfordrer i så måte forskningssystemets legitimitet, integritet og troverdighet. Politisk motiverte vilkår for finansiering, som vi ser eksempler på i USA under Trump-regjeringen, truer akademisk frihet og setter forskningens integritet i fare.⁹ Åpenhet om forskningen og formidling av forskningsresultater til offentligheten kan motvirke dette. Større vekt på åpenhet og ansvarlighet i forskningen kan også bidra til økt tillit til forskningssystemet. I stortingsmeldingen *Sikker kunnskap i en usikker verden* understrekes også behovet for å bekjempe desinformasjon og styrke tilliten til forskning.¹⁰

Svekket forskningsintegritet kan føre til mindre åpenhet og mer kontroll av forskning, noe som igjen kan hemme innovasjon og samfunnsnytte og undergrave forskningens troverdighet. Samtidig kan økt oppmerksomhet rundt forskningsetikk og formidling styrke tilliten til forskning og bidra til en sterkere forskningskultur. Institusjonene har viktig ansvar for å gi forskningsetisk opplæring, og legge til rette for refleksjon om forskningsetikk og integritet gjennom hele karrieren.

Strengere sikkerhetskrav og mistenkeliggjøring av forskere fra enkelte land kan imidlertid skape barrierer for samarbeid og svekke verdier som internasjonalisering, mangfold og akademisk frihet. For å møte disse dilemmaene må forskningsinstitusjoner balansere behovet for sikkerhet med prinsippene om åpenhet, respekt og rettferdighet – og sikre at tiltak for forskningssikkerhet ikke går på bekostning av forskningsintegritet.

Internasjonalt samarbeid

Det norske forskningssystemet har blitt stadig mer internasjonalt. De siste årene har det vært en betydelig økning i internasjonal sampublisering og internasjonale prosjektsamarbeid, og innslaget av utenlandske forskere i norsk forskning har økt vesentlig.¹¹ Som en liten forskningsnasjon er Norge avhengig av internasjonalt samarbeid for å opprettholde høy kvalitet og sikre relevans i forskningen. Uten dette samarbeidet risikerer vi at kvaliteten på forskningen svekkes og at norske fagmiljøer mister tilgang til den nyeste kunnskapen og metodikken.

Veksten i internasjonal mobilitet blant forskere og mer forskningssamarbeid på tvers av landegrenser har styrket norske forskningsmiljøer og ført til en mer globalisert forskningskultur og økt kunnskapsdeling og innovasjon. USA er en viktig forskningspartner, men politiske endringer der

⁸ ALLEA 2023: [The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised edition 2023.](#)

⁹ HARVARD Kennedy School 2025: [Examining threats to academic freedom in America and the world.](#)

¹⁰ Kunnskapsdepartementet 2024: [Meld. St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)

¹¹ NIFU arbeidsnotat 4/2025: Rustad Markussen, H., Karlstrøm, H. og Wendt, K.: [Internasjonalt forskningssamarbeid og geopolitikk. En oversikt over Norges internasjonale sampublisering og inngående forskermobilitet.](#)

påvirker internasjonalt samarbeid. Omfattende kutt i budsjettene til høyere utdanning og forskning, kombinert med politisk motiverte vilkår for videre statlig finansiering truer sentrale akademiske verdier. Det utfordrer internasjonalt samarbeid om data og infrastruktur og vanskeliggjør samarbeid om sentrale forskningstema.

Geopolitiske spenninger reiser viktige spørsmål om forskningens rolle i samfunnet. Skal forskning tjene nasjonale interesser, statens behov eller bredere samfunnsinteresser? Det er ikke tilstrekkelig å styrke formidlingen for å øke tilliten – vi må også forstå hvordan forskning brukes, og hvem den tjener. I en tid med økt politisk uro og sikkerhetsutfordringer må forskningssystemet reflektere over sin rolle og sikre at forskningen fortsatt er uavhengig, inkluderende og samfunnsnyttig.

Økt militær spenning og geopolitisk uro har ført til at forskningssikkerhet har blitt en viktigere dimensjon i forskningssystemet. Eksportkontroll, flerbruksteknologier og endrede sikkerhetspolitiske prioriteringer kan begrense samarbeid med land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og svekke internasjonalt samarbeid generelt. Dette kan føre til redusert forskermobilitet, mindre mangfold og svekket akademisk frihet. Forskjeller i forskningsetiske normer mellom land, eller fravær av slike, kan også skape samarbeidsproblemer. Samtidig er kunnskapssektoren blitt et mål for utenlandsk etterretning og påvirkning, noe som har ført til skjerpede rutiner for rekruttering og håndtering av sensitiv informasjon ved norske institusjoner.¹²

Å løfte standarden for forskningssikkerhet og få til et godt samspill mellom ansvarlige myndigheter og etater vil bidra til at det norske forskningssystemet er motstandsdyktig, slik at vi kan fortsette å samarbeide åpent med de beste fagmiljøene internasjonalt. Dette arbeidet forutsetter sterk bevissthet om de grunnleggende verdiene som forskningskulturen bygger på og godt samspill mellom ansvarlige institusjoner og etater.

¹² NIFU Innsikt 7/2025: Schwach, V.: Policy Brief 02.05.2025 om Meld. St. 14 (2024-2025) Sikker kunnskap i en usikker verden.

Sentrale begreper

Forskningssystemet: Omfatter aktører som utfører og anvender forskning og relasjonene mellom dem, samt organisering og finansiering av forskningsaktiviteter. De fire forskningsutførende sektorene - universiteter og høyskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og næringsliv - har ulike samfunnsoppdrag. I tillegg utfører offentlig sektor i økende grad forskning.

Forskingskultur: Handler om normer, verdier og praksiser som styrer hvordan forskning utføres. Det omfatter aspekter som likestilling, frihet, etikk, samspill og åpenhet i forskningsprosessen. Forsningskultur utvikles over tid, og illustrerer hvordan god forskning i seg selv krever tid til refleksjon, kvalitetssikring og faglig modning. Praksis ved fagfelleevaluering og kollegial støtte er viktige deler av en kultur for kvalitet, og kan gi rom for faglig utvikling, trygghet og sterkere fellesskap.

Geopolitisk spenning: Endringer i den globale politiske situasjonen som påvirker internasjonalt samarbeid og forskningssikkerhet. Dette inkluderer økt rivalisering mellom stormakter, krig i Europa og utfordringer knyttet til samarbeid med autoritære regimer.

Forskningssikkerhet: Identifisering og håndtering av risiko knyttet til uønsket kunnskapsoverføring, uønsket påvirkning og innblanding i forskning, samt brudd på forskningsetikk og faglig integritet gjennom bruk av kunnskap og teknologi til å underminere sentrale samfunnsverdier.

Desinformasjon: Spredning av falsk informasjon, inkludert fabrikkerte data og forskningsresultater. Slik spredning underminerer tillit til forskning og skaper usikkerhet i samfunnet.

Flerbruksteknologi (dual-use): Produkter, programvare, kunnskap eller teknologi som har potensial til å brukes både til sivile og militære formål. Dette omfatter både generelle teknologier (som kunstig intelligens, bioteknologi, kvanteteknologi, nanoteknologi og avanserte materialer) og mer spesifikke løsninger, hvor bruksområdet kan være både samfunnsnyttig og sikkerhetsrelatert. Begrepet favner både tilsiktet og utilsiktet bruk, og inkluderer både direkte og indirekte anvendelser innenfor forsvar, sikkerhet, samfunnsberedskap og sivile sektorer.

Andre kunnskapskilder

- ALLEA 2023: [The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised edition 2023.](#)
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse Rapport 12/2024: [Geopolitisk spenning og internasjonalt kunnskapssamarbeid. En kvalitativ studie av erfaringer i norske fagmiljø.](#)
- European Commission 23. May 2024: [Council Recommendation on enhancing research security.](#)
- European Commission 2025: [Unlock the potential of dual-use research and innovation.](#)
- European Commission 2025: [ESIR Making the most of EU Research and Innovation Investments: Rethinking dual use.](#)
- Forskningsrådets ressurside for [Ansvarlig forskning og innovasjon.](#)
- Forskningsrådet, FFI og NSM 2023: [Et helhetlig forskningssystem for åpen, skjermet og gradert forskning.](#)
- G7 Science and Technology Ministers' Meeting Communiqué 2024: [Common Values and Principles on Research Security and Research Integrity.](#)
- Kunnskapsdepartementet 2024: [Meld. St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)
- NIFU Innsikt 9/2024: Sivertsen, G.: [Sino-Norwegian collaboration in science: An analysis based on articles in Web of Science.](#)
- NIFU Rapport 12/2024: Aksnes, D. W. [Mapping Norwegian Polar and Svalbard Research. Bibliometric Indicators and Research Statistics.](#)
- NIFU Rapport 2/2025: Furhold, J. og Børing, P.: [Kompetanse og arbeidskraft. Innsikter fra NHOs Kompetansebarometer 2024.](#)
- NIFU Arbeidsnotat 4/2025: Rustad Markussen, H., Karlstrøm, H. og Wendt, K.: [Internasjonalt forskningssamarbeid og geopolitikk. En oversikt over Norges internasjonale sampublisering og inngående forskermobilitet.](#)
- NIFU Innsikt 7/2025: Schwach, V.: [Policy Brief 02.05.2025 om Meld. St. 14 \(2024-2025\) Sikker kunnskap i en usikker verden.](#)
- NUPI 2022: Gåsemyr, H. J., Fjæstad, K., Tvedt Hogstad, M. E.: [UTFORDRENDE KUNNSKAPSSAMARBEID: Etiske og sikkerhetsrelaterte utfordringer som forskere og kunnskapsinstitusjoner i Norge møter i internasjonale samarbeid.](#)
- OECD STI Policy Paper 130/2022: [INTEGRITY AND SECURITY IN THE GLOBAL RESEARCH ECOSYSTEM.](#)
- Science Europe 2025: Morris, J., Šinkūnienė, J. and Sean Sapcaru, S.: [A Vision & Framework for Research Cultures: Improving the Condition for Researchers, Research ideas, and the Research Endeavour.](#)
- Science Europe 2025: Famprikezi, T, Begum, R., Feakes, H., Sharman, B., Bonenkamp, B., Kuipers, J., Dobrzańska-Bzowska, M., Verbaeys, I.: [Science Europe Report on Research Security – Key Messages and Actions from the January-June 2025 Workshop Series.](#)

Norges forskningsråd

Besøksadresse: Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

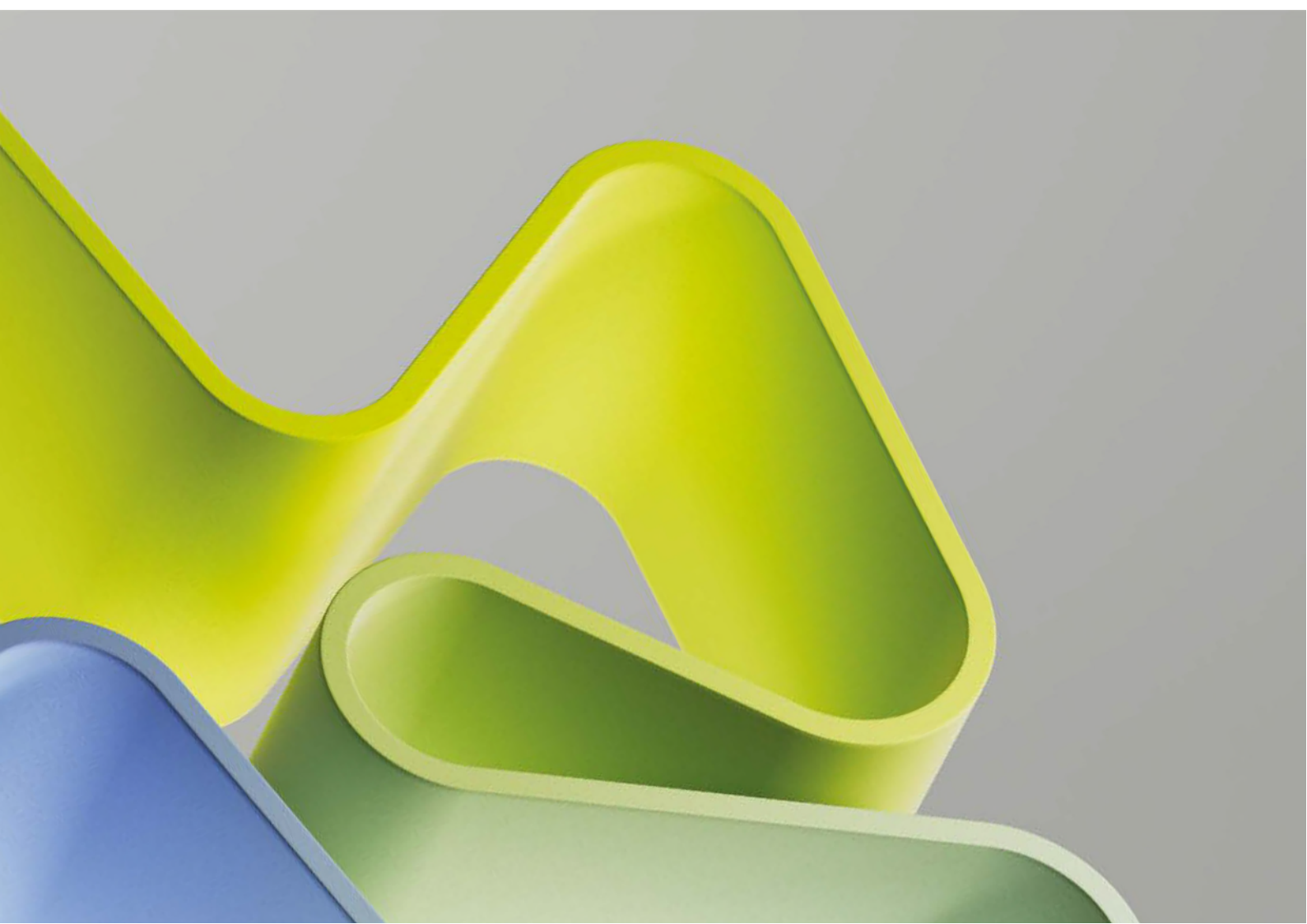
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01

post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Design: Boldt
Foto/ill. omslagsside: Camilo Huinca

ISBN 978-82-12-978-82-12-04225-4 (pdf)

Sak PS-Forskningsystemet 73/25

Søknadsbehandlingsprosedyre

BALANSE+

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Elin Rekdal Müller / Espen Sandøe Karlsen	1. Lenke til utlysningen: Kjønnspanse, mangfold og inkludering i norsk forskning
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar følgende prinsipper for søknadsbehandling av søknader sendt inn til fristen 24.september 2025:

- Søknader under definert terskelverdi avslås en bloc.
- En bloc vedtak knyttet til bevilgning: Søknader med hovedkarakter 5 eller høyere bevilges en bloc
- Søknader til diskusjon – søknader med hovedkarakter 4 fra administrasjonen legges opp til diskusjon. Administrasjonen vil legge frem en innstilling som utgangspunkt for diskusjonen

Kort bakgrunn

Forskningsrådet hadde søknadsfrist for utlysning av midler til koordinerings- og støtteaktiviteter for *Kjønnspanse, mangfold og inkludering i norsk forskning* 24. september 2025. Formålet med utlysningen var å finansiere prosjekter som skal utvikle innovative tiltak rettet mot kjønnspanse, mangfold (herunder samisk) og inkludering i academia. Porteføljestyret for Forskningsystemet skal behandle søknadene på porteføljestyremøtet 1/26 11. februar 2026.

Utlysningen *Kjønnspanse, mangfold og inkludering i norsk forskning* har en total bevilgningsramme på 30 mill. kroner. Det var mulig å søke om mellom 500.000 og 1 million kroner per prosjekt. Totalt har det kommet inn 27 søknader som til sammen søker om 27 millioner kr.

Under følger forslag til behandlingsprosedyre for søknader til utlysningen nevnt over.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Porteføljestyret bes om å gi sin tilslutning til prosedyre for søknadsbehandlingen.

Hovedpunkter

Søknadsbehandlingen

Søknadene vurderes av et administrativt panel med to saksbehandlere. Panelet vurderer søknadene etter kriteriene *Forskningskvalitet (Excellence)*, *Virkninger og effekter (Impact)*, *Gjennomføring (Implementation)* og *Relevans*. Hver søknad får en hovedkarakter basert på det administrative panelets vurdering av de fire kriteriene.

Porteføljestyret legger til grunn det administrative panelets vurdering, og fatter til slutt vedtak om tildeling eller avslag som tar hensyn til en helhetlig porteføljevurdering, bestående av:

- Relevans i utlysningen
- Karakterene som er gitt i vurderingen av søknadene
- Innovative og nyskapende tiltak

- Fordeling av prosjekter på temaene kjønnsbalanse, mangfold (herunder samisk) og inkludering

Habilitetsgjennomgang

Avgjørelser om habilitet i søknadsbehandlingen vedtas av porteføljestyret før søknadene behandles. Før tildelingsmøtet får porteføljestyret søknadslister med en oversikt over sentrale deltakere og samarbeidspartnere for prosjektene som skal behandles i vedtaksmøtet. Styremedlemmene gir så en tilbakemelding om alle forhold som kan medføre inhabilitet.

Søknadsbehandling i bevilgningsmøtet

Søknadene behandles gjennom flere trinn.

1. Søknader som har fått hovedkarakter under 4 avslås en bloc.
2. Søknader som har fått hovedkarakter 5 eller høyere bevilges en bloc.
3. Søknader som har fått hovedkarakter 4 anses i utgangspunktet som støtteverdige. Administrasjonen vil legge frem innstilling som utgangspunkt for diskusjon for denne gruppen.

Innstilling til porteføljestyret

Administrasjonens innstilling omfatter:

- Søknader med hovedkarakterer under terskelverdi fra det administrative panelet avslås en bloc. Dette omfatter søknader som får under 4 i hovedkarakter
- Søknader med hovedkarakter 5 eller høyere bevilges en bloc
- Søknader med hovedkarakter 4 legges opp til diskusjon. Administrasjonen vil legge frem et forslag til innstilling som utgangspunkt for diskusjonen.

Møteledelse på vedtaksmøtet

I tilfelle styreleder blir inhabil under deler av søknadsbehandlingen, vil setteleder lede den aktuelle delen av møtet. Sven Stafström er oppnevnt som permanent setteleder og vil lede møtet under saksbehandlingen dersom styreleder er inhabil, gitt at han er habil. Hvis også setteleder er inhabil vil et annet medlem i styret være forberedt på å lede deler av møtet. Hvem som blir settestyreleder under den aktuelle saken avgjøres når vi har sett på hvem av styremedlemmene som er habile under søknadsbehandlingen.

Annonsering av vedtak

Så fort som mulig etter at alle porteføljestyrene har avholdt tildelingsmøter offentliggjøres hvilke prosjekter som er garantert finansiering

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utarbeidet saken

Videre saksgang

Styremedlemmene gir tilbakemelding om inhabilitet.

Den vedtatte prosedyren for søknadsbehandling legges til grunn for styrets søknadsbehandling.

Sak PS-Forskningssystemet 74/25

Status forskningsinfrastruktursøknader

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Solveig Flock	Kirsti Solberg Landsverk	
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			
ORIENTERINGSSAK			

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningsystemet tar orienteringen om status for forskningsinfrastruktursøknader til etterretning.

Kort bakgrunn Administrasjonen informerte Porteføljestyret for forskningsystemet i møte 3/25 om hovedprinsippene for utlysningen til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur med søknadsfrist i november 2025 og prosess for søknadsbehandling.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Administrasjonen orienterer i dette møtet med en egen presentasjon Porteføljestyret for forskningsystemet om antall søknader som kom inn til fristen 12. november og hvordan de fordeler seg innenfor områdestrategiene i veikartet.

Hovedpunkter Søknadene vil nå få en faglig vurdering utført av eksterne fagekspertter og en strategisk vurdering utført av Forskningsrådets administrasjon. Panelinndelingen vil i stor grad følge veikartetets tematiske struktur, med separate paneler, før en endelig helhetlig administrativ vurdering på tvers av alle fagområder og porteføljer.

Siden forskningsinfrastruktur har som formål å støtte opp om forskning innen alle fag- og temaområder, er det viktig å holde porteføljestyrene informert underveis. Det legges opp til en orienteringssak til alle porteføljestyre i løpet av vinteren om innkomne søknader gruppert i henhold til områdestrategiene i Norsk veikart for forskningsinfrastruktur.

Forberedelse / prosess Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang Administrasjonen vil behandle søknadene gjennom vinteren og våren 2026, med mål om å legge fram en innstilling for PS-FS til vedtak på septembermøtet 2026.

Sak PS-Forskningssystemet 77/25

Medlemskap i internasjonale forskningsinfrastrukturer med særlig mandat fra KD

Til	Ansvarlig direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret	Solveig Flock	Line M. Grønning-Wang	

Fra
Områdedirektør
Benedicte Løseth

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen til etterretning.

Kort bakgrunn Formålet med orienteringssaken er å gi porteføljestyret innsikt i Forskningsrådets rolle og ansvar knyttet til oppfølging av Norges medlemskap i CERN, EMBL, IARC, ESRF og ESS, og hvordan dette arbeidet er organisert og rapporteres til Kunnskapsdepartementet (KD).

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Det orienteres om saken i dette møtet, fordi det er viktig at porteføljestyret har kjennskap til norsk deltakelse i internasjonale infrastrukturer og deres strategiske betydning for norsk forskning og innovasjon. Dette vil danne grunnlaget for en oppfølgende diskusjon på et senere tidspunkt.

Hovedpunkter

Norge er medlem i flere internasjonale forskningsorganisasjoner som gir norske forsknings- og innovasjonsmiljøer tilgang til avansert infrastruktur og muligheter for samarbeid med fremragende miljøer internasjonalt.

Deltakelsen i disse organisasjonene er politisk besluttet og Forskningsrådet representerer Norge med delegater utpekt av Kunnskapsdepartementet (KD) i følgende styrende organer: the European Organization for Nuclear Research (CERN), European Molecular Biology Laboratory (EMBL), International Agency for Research on Cancer (IARC), The European Synchrotron Facility (ESRF) og European Spallation Source (ESS.) Mandatperioden er fire år, med mulighet for forlengelse.

Med unntak av ESS som finansieres fra Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-budsjett, finansieres alle disse medlemskapene direkte av KD.

Norge deltar også i European Space Agency (ESA), men denne deltakelsen finansieres av Nærings- og fiskeridepartementet, og Direktoratet for romvirksomhet har delegatansvar.

Delegatene deltar i styringsmøtene og har ansvar for:

- å informere KD om sentrale saker i forkant av møtene (gjelder særlig budsjett og saker av prinsipiell eller forskningspolitisk art)
- avklaring med KD ved behov for skriftlig mandat
- å rapportere til KD i etterkant av møtene spesielt om saker som har forskningspolitiske eller økonomiske konsekvenser og som eventuelt krever særskilt oppfølging nasjonalt eller internasjonalt.

Delegatene har i tillegg jevnlig statusmøter med KD.

Delegatene deltar også i underliggende arbeidsgrupper eller komiteer.

Kort beskrivelse av medlemskapene:

CERN

Norge har vært medlem siden CERN ble opprettet i 1954. Norsk kontingentbidrag 2026: Ca. 390 millioner kroner

CERNs er verdens største forskningssenter innen partikkelfysikk, kjernefysikk og kjernekjemi. CERNs hovedsete er i Genève i Sveits, men CERN har fra starten også disponert arealer i Frankrike. CERNs større akseleratorer strekker seg over grensa mellom Sveits og Frankrike. CERNs nåværende flaggskip er Large Hadron Collider, som siden 2010 har bidratt med banebrytende forskningsresultater, blant annet funnet av Higgs-bosonet. LHC vil bli oppgradert i årene 2026-2030 for økt antall partikkelkollisjoner i perioden fram mot 2041. I tillegg til kontingenten betalt av KD finansierer Forskningsrådet deltakelse på CERN, eksperimenter og beregningsressurser for 50-60 millioner kroner pr år.

CERN har i flere år arbeidet med etterfølgeren til LHC. Hovedalternativet er Future Circular Collider som med en omkrets på 90,7 km, 3,5 ganger så stor som LHC. Investeringen i FCC for kollisjoner mellom elektroner i perioden 2048-2063 estimeres til 15 mrd. CHF (ca. 190 mrd. NOK pluss usikkerheter). Tilleggsinvesteringen i oppfølgeren, for kollisjoner mellom protoner i perioden ca. 2079-2104, estimeres til 20 mrd. CHF. FCC forutsetter økt fast kontingent samt svært store bidrag fra eksterne givere. Norge, ved KD, har foreløpig ingen avklart posisjon når det gjelder FCC, men vi skal ikke på noen måte forsuttere en positiv norsk holdning.

Norges delegater til CERN Council er Pål Sørgaard, avd. for forskningsdata og -infrastruktur, Forskningsrådet og professor Are Strandlie, NTNU.

EMBL

Norge har vært medlem siden 1985. Norsk kontingentbidrag 2026: 52 millioner kroner

European Molecular Biology Laboratories, EMBL, er Europas biovitenskapelige laboratorium med virksomhet seks steder over hele Europa, hver med sine egne forskningseenheter, tjenester og fasiliteter. Med 29 medlemsland har EMBL mer enn 110 uavhengige forskningsgrupper og serviceteam som dekker spekteret av molekylærbiologi på seks steder i Barcelona, Grenoble, Hamburg, Heidelberg, EMBL-EBI Hinxton og Roma. EMBL er verdensledende innen bioinformatikk, strukturbologi, genomikk og molekylær imaging og en viktig arena for koordinering av Europeisk livsvitenskap ressurser (e.g. etablering av ESFRI og ERC), teknologiutvikling og opplæring av forskere i tidlig karriere (gjennom kurs, workshops, PhD- og postdoktor program). Norges delegater til EMBL Council er Line M. Grønning-Wang, avdeling for forskningsdata og -infrastruktur, Forskningsrådet og professor Rein Aasland, UiO.

IARC

Norge har vært medlem siden 1987. Norsk kontingentbidrag 2026: 8,9 millioner kroner

International Agency for Research on Cancer (IARC) er WHO's kreftforskningssentrum med hovedkontor i Lyon, Frankrike. IARC utfører og samordner både laboratorie- og epidemiologisk forskning for å bekjempe kreft internasjonalt med fokus på forebygging. Den årlige generalforsamlingen velger en obligatorisk delegat fra hvert medlemsland til det vitenskapelige rådet, som avholder sitt årlige møte i forkant av generalforsamlingen for å gjennomgå IARC arbeid og gi råd til generalforsamlingen.

Norges delegater til generalforsamlingen (Governing Council) er Karianne Solaas, avd. for Helse og offentlig sektor, Forskningsrådet og professor Tone Bjørge, UiB. Professor Pål Richard Romundstad, NTNU, er delegat til det vitenskapelige rådet (Scientific Council).

ESRF

Norge har vært medlem siden 1989. Norsk kontingentbidrag 2026: 15,7 millioner kroner

European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) er et felles forskningsanlegg som ligger i Grenoble, Frankrike. ESRF finansieres av 22 europeiske land, blant dem Norge. Forskingen som utføres på senteret fokuserer i stor grad på bruk av røntgenstråling innenfor materialvitenskap, faststoffysikk, kjemi og biologi. Rundt 8000 forskere besøker ESRF hvert år. Forskerne utfører over 2000 eksperimenter og produserer rundt 1800 vitenskapelige publikasjoner. Norges delegater til ESRF Council er Cecillie Anita Mathiesen, avd. Muliggjørende teknologier, Forskningsrådet og professor Helmer Fjellvåg, UiO.

ESS Norge har deltatt siden 2008, Norsk bidrag i 2026: 36 millioner kroner

European Spallation Source (ESS) er et tverrfaglig forskningsanlegg basert på verdens kraftigste nøytronkilde i Lund, Sverige. Visjonen er å bygge og drifte verdens kraftigste nøytronkilde, muliggjøre vitenskapelige gjennombrudd innen forskning knyttet til materialer, energi, helse og miljø, og adressere noen av de viktigste samfunnsutfordringene i vår tid. Norges delegater til ESS Council er Odd Ivar Eriksen, avd. for forskningsdata og -infrastruktur, Forskningsrådet og professor Erik Wahlström, NTNU.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Sak PS-Forskningssystemet 76/25

Innføring av nytt saksbehandlingssystem og endringene som berører porteføljestyren

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Jesper Werdelin Simonsen	Yngvill Tømmerberg	1. 2.
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning.

Kort bakgrunn Forskningsrådet utvikler et nytt søknads- og saksbehandlingssystem. Dette medfører endringer i søknadsbehandlingsprosessene i Forskningsrådet. Det er informert om endringene på [Forskningsrådets nettsider](#) og det gikk ut informasjon med Forskningsrådets nyhetsbrev fredag 21. november.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Forskningsrådet ønsker at porteføljestyrene er orientert om endringene, og særlig de endringene som berører porteføljestyrene.

Hovedpunkter Det er tre overordnede mål for det nye søknads- og saksbehandlingssystemet:

- bedre tjenester for søkerne
- økt effektivitet i forvaltningen
- bedre innsikt i, og analyse av data

Det nye systemet legger til rette for mer standardiserte prosesser, både for søkere og for Forskningsrådet.

SkatteFUNN-søkere har allerede tatt i bruk systemet i 2024 og 2025. I løpet av 2026 vil også andre som søker om støtte til forsknings- og innovasjonsprosjekter fra Forskningsrådet ta det nye systemet i bruk. For å sikre en god og trygg overgang til nytt system, vil utlysninger gradvis åpne for mottak av ulike typer søknader gjennom året.

De viktigste endringene for søkerne er en tryggere innlogging gjennom ID-porten istedenfor passordløsning og et mer brukervennlig grensesnitt. Søkerne skal ikke lenger levere prosjektbeskrivelse, CV m.m. som vedlegg, men fyller denne informasjonen direkte inn i søknadsskjemaet. Det vil også bli enklere å se hva søker blir vurdert på gjennom tydeligere inndeling på vurderingskriterier.

Endringer for porteføljestyrene i 2026

I en periode vil porteføljestyret måtte forholde seg til både søknader som er behandlet i det nye og søknader som er behandlet i det gamle systemet.

Forskningsrådet jobber kontinuerlig med endringer og forbedringer i søknadsbehandlingen.

Dette er endringer som fases inn i løpet av 2026:

1. Vi standardiserer nå kriteriene søknadene vurderes på, og innfører kriteriene *Excellence/Kvalitet*, *Impact/Effekter* og *Implementation/Gjennomføring* gjennomgående i alle utlysninger.
2. Karakterskalaen legges tettere opp mot EUs forskning- og innovasjonssystem ved å innføre 0–5-skalaen som brukes i pilar 2 i Horisont Europa. Vi foretar imidlertid visse justeringer i hvordan karakterene skal operasjonaliseres sammenlignet med EU. Hensikten med denne endringen er å få en mer enhetlig forståelse av karakterskalaen blant fagekspertene. De nye karakterene er definert slik:
 - Karakter 5: Søknaden svarer på kriteriet på en fremragende måte. Sammenlignet med relevant arbeid (tilsvarende forskningsprosjekter) er den blant de 15 % beste.
 - Karakter 4: Søknaden svarer svært godt på kriteriet. Sammenlignet med relevant arbeid er den blant de 16–30 % beste.
 - Karakter 3: Søknaden svarer godt på kriteriet. Den har noen mangler, men disse er ikke til betydelig hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
 - Karakter 2: Søknaden svarer overordnet på kriteriet, men har betydelige mangler som er til hinder for at det foreslåtte prosjektet kan lykkes.
 - Karakter 1: Kriteriet er utilstrekkelig oppfylt.
 - Karakter 0: Søknaden oppfyller ikke kriteriet eller kan ikke vurderes på grunn av manglende eller ufullstendig informasjon
3. I dag har flere utlysninger et eget vurderingskriterium og tilhørende karakter for relevans. Dette vil vi nå fjerne som en egen karakter. Dette betyr at fagekspertene fremover skal vurdere både søknadens kvalitet og relevans, mens Forskningsrådets saksbehandlere skal sjekke søknaden mot krav og føringer i utlysningen.

For porteføljestyret innebærer dette at de i en overgangsfase vil møte to ulike karakterskalaer og to ulike prosesser for relevansvurdering, avhengig av hvilket system som brukes i søknadsbehandlingen.

På sikt vil det nye systemet også få funksjonalitet som støtter porteføljestyrenes oppgaver og ansvar i søknadsbehandlingsprosessen. Da vil porteføljestyremedlemmene også få bruke i systemet.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken

Videre saksgang

Videre saksgang er i tråd med det som er beskrevet i saksframlegget.

Saksfremlegg
Porteføljestyremøte 5/25

Sak PS-Forskningssystemet 76/25
Innføring av nytt saksbehandlingssystem og endringene som berører porteføljestyren

Sak PS-Forskningssystemet 77/25

Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVAST)

Til	Ansvarlig direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Heidi Dybesland	1. Oversikt over sensitive teknologier for norske forhold
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet tar saken til orientering og administrasjonen tar med seg innspill fra diskusjonen i det videre arbeidet.

Kort bakgrunn På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet arbeider Forskningsrådet, Forsvarets forskningsinstitutt og Nasjonal sikkerhetsmyndighet med å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVAST).

Formålet er å utvikle et mer systematisk kunnskapsgrunnlag om hvilke teknologiområder og konkrete teknologier som til enhver tid vurderes som særlig sensitive for den nasjonale sikkerheten og hvordan forskningsfronten utvikler seg over tid. En felles forståelse av dette på tvers av ulike sektorer er en forutsetning for å kunne iverksette målrettede og proporsjonale risikoreducerende tiltak, både på virksomhets- og myndighetsnivå. Et slikt felles kunnskapsgrunnlag er også viktig for å kunne vurdere hvor det er behov for å utvikle nasjonal kunnskap og kompetanse.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Vi viser til orienteringssak om forskningssikkerhet, inkludert KVAST-prosjektet, i porteføljestyremøtet 26. mars. Saken fremmes for at porteføljestyret skal få en oppdatering om arbeidet med kunnskapsgrunnlaget og for at administrasjonen skal få innspill til videre arbeid.

Hovedpunkter

Involvering

I løpet av våren og høsten har prosjektet hatt regelmessige statusmøter med Kunnskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Departementene ønsker å ha en åpen dialog for å holde seg oppdatert og lære. Prosjektet har i tillegg hatt tett samarbeid med DEKSA, som skal bidra til å vurdere risiko knyttet til de ulike teknologiene.

Prosjektet har gjennomført en undersøkelse blant universiteter og høyskoler, forskningsinstitutter, helseforetak/sykehus, andre godkjente forskningsinstitusjoner og forsvarsindustri med svarfrist 20. juni. I undersøkelsen skulle virksomhetene

- vurdere forslaget til sensitive teknologier for norske forhold som ble utarbeidet i delleveranse 2.
- oppgi hvilke av teknologiene det forskes på og indikere aktivitetsnivå
- vurdere grad av sensitivitet og flerbrukspotensiale for disse teknologiene
- vurdere rekrutteringssituasjonen for disse teknologiene

De store institusjonene kunne svare på fakultets-/enhetsnivå i den gjennomførte undersøkelsen, og totalt har vi fått 41 svar. Vi gjennomfører nå oppfølgingssamtaler med de mest aktive virksomhetene for å kunne gå dypere inn i problemstillingene.

Delleveranse 3 – kompetanse og samarbeid

Prosjektet gjennomførte en anbudskonkurranse om spørsmål i delleveranse 3. NIFU fikk anbudet og har vurdert:

- *Hvem er sentrale nøkkelaktører og hvor finnes de viktigste fagmiljøene innenfor hvert teknologiområde?*
- *På hvilke av de aktuelle teknologiområdene er Norge per i dag ledende?*
- *Hvem samarbeider Norge med på hvilke områder?*
- *På hvilke områder er Norge avhengig av samarbeid med hhv. allierte og ikke-allierte?*

NIFU har utarbeidet en rapport basert på tilgjengelig informasjon om kunnskapsproduksjon innen sensitive teknologier, nasjonalt og internasjonalt for perioden. Kilder er publikasjoner i Web of Science (2015-2024) og prosjektdeltakelser i Forskningsrådets prosjekter, Horisont Europa og European Defence Fund i perioden 2020-2024. Datasettet som NIFU har laget danner grunnlag for en analyse av de ledende aktørene innen hvert teknologiområde, både i absolutt og i relativ forstand. Analysen beskriver blant annet produksjon, gjennomslag (siteringer i forskningslitteraturen) og samarbeidsintensitet (sampublisering og felles deltakelse i FoU-prosjekter, totalt og separat for allierte/ikke-allierte) til forskjellige lands forskningsmiljøer innen de aktuelle teknologiområdene.

Rapporten vil bli publisert etter at KVASt-prosjektet er avsluttet 31. desember.

I prosjektets delleveranse 3 til Kunnskapsdepartementet, som ble levert 31. oktober, var hovedkildene spørreundersøkelsen vår, Forskningsrådets fagevalueringer og NIFUs rapport. Leveransen har utsatt offentlighet frem til 31. desember.

Delleveranse 4 - risikovurdering

Delleveranse 4 vil gi en analyse av teknologiområder og konkrete teknologier med tanke på risikonivå og hvilken type risiko som er forbundet med teknologiene. Leveransen vil være basert på funn delleveranse 3 og skal fokusere særlig på teknologier hvor aktiviteten i Norge er stor og hvor det er identifisert høy grad av sensitivitet/flerbruksmulighet. Risikovurderingen vil være en systematisk gjennomgang av utvalgte teknologier som blant annet ser på teknologiens karakter og bruksområde, eksponering for utenlandske aktører, mulig militær eller strategisk utnyttelse, og samfunnsaksept og etiske implikasjoner. Arbeidet med leveransen ledes av NSM.

Delleveranse 5 - kunnskapsoppdatering

I delleveranse 5 skal prosjektet skal vurdere hvilke resultater/produkter fra oppdraget som vil kreve kontinuerlig oppdateringer og hvordan det skal gjøres. Vi må vurdere hvilke resultater som egner seg for oppdatering før det trekkes konklusjoner, men trolig kan mye av metodikken i prosjektet gjentas årlig/fler-årlig.

I dialogen med departementene har det vært diskutert at én aktør bør ha hovedansvar for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget, og at det settes ned en arbeids-/referansegruppe som samarbeider om de ulike oppgavene. Både departementene, FFI og NSM ønsker at det vurderes om Forskningsrådet bør få et hovedansvar.

Spørsmål til diskusjon

1. Hvordan vurderer porteføljestyret nytten av kunnskapsgrunnlaget som utarbeides (for fagmiljøer, Forskningsrådet, departementer)?
2. Hvordan kan kunnskapsgrunnlaget kobles til arbeidet med forskningssikkerhet fremover?
3. Hvordan kan kunnskapsgrunnlaget oppdateres og videreutvikles fremover for å dekke ulike behov?

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Porteføljestyret vil få forelagt resultater fra oppdraget på møtet 1/26 11. februar 2026.

Sensitive teknologier (med utgangspunkt i EUs liste over kritiske teknologier)

Advanced Semiconductors Technologies	Avanserte halvlederteknologier
Microelectronics, including processors	Mikroelektronikk, inkludert prosessorer
Photonics (including high energy laser) technologies	Fotonikkteknologier, inkludert høyenergilaser
High frequency chips	Databrikker med høyfrekvensegenskaper
Semiconductor manufacturing equipment at very advanced node sizes	Utstyr for produksjon av halvledere med svært små noderstørrelser
Artificial Intelligence Technologies	Teknologier med kunstig intelligens
High Performance Computing	Tungregning
Cloud and edge computing	Skytjenester og kantprosessering
Data analytics technologies	Dataanalytiske teknologier
Computer vision, language processing, object recognition	Datamaskinsyn, språkbehandling og objektgjenkjenning
	Maskinlæring og dyplæring
Quantum Technologies	Kvanteteknologier
Quantum computing	Kvanteberegning
Quantum cryptography	Kvantekryptografi
Quantum communications	Kvantekommunikasjon
Quantum sensing and radar	Kvantesensorer og -radar
Biotechnologies	Bioteknologier
Techniques of genetic modification	Genmodifiseringsteknikker
New genomic techniques	Nye genomiske teknikker
Gene-drive	Gendrivere
Synthetic biology	Syntetisk biologi
Advanced connectivity, Navigation and digital Technologies	Avansert samband, navigasjon og digitale teknologier
Secure digital communications and connectivity, such as RAN & Open RAN (Radio Access Network) and 6G	Sikker forbindelse og digital kommunikasjon, som RAN (Radio Access Network), Open RAN og 6G
Cyber security technologies incl. cyber- surveillance, security and intrusion systems, digital forensics	Cybersikkerhetsteknologier, inkludert cyberovervåking og sikkerhets- og inntrengningssystemer, og digital etterforskning
Internet of Things and Virtual Reality	Tingenes internett og virtuell virkelighet
Distributed ledger and digital identity technologies	Distribuerte regnskapsbøker, som blokkjedeteknologi, og distribuert digital identitetsteknologi

Guidance, navigation and control technologies, including avionics and marine positioning	Styrings, navigasjons- og kontrollteknologier, inkludert avionikk og maritim posisjonering
	Menneske-maskin-interaksjon, inkludert AR og VR
<u>Advanced sensing Technologies</u>	<u>Avanserte sensorteknologier</u>
Electro-optical, radar, chemical, biological, radiation and distributed sensing	Elektrooptiske, kjemiske, biologiske og distribuerte sensorer, radar- og strålingssensorer
Magnetometers, magnetic gradiometers	Magnetometre og magnetiske gradiometre
Gravity meters and gradiometers	Gravimetre og gradiometre
<u>Space & propulsion technologies</u>	<u>Romfarts- og fremdriftsteknologier</u>
Dedicated space-focused technologies, ranging from component to system level	Dedikert romrettet teknologi, fra komponent- til systemnivå
Space surveillance and Earth observation technologies	Romovervåknings- og jordobservasjonsteknologier
Space positioning, navigation and timing (PNT)	Posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse (PNT)
Secure communications including Low Earth Orbit (LEO) connectivity	Sikker kommunikasjon, inkludert kommunikasjon via lav jordbane (LEO)
Propulsion technologies, including hypersonics and components for military use	Hypersoniske kapabiliteter og komponenter for militært bruk
<u>Energy technologies</u>	<u>Energiteknologier</u>
Nuclear fusion technologies, reactors and power generation, radiological conversion/enrichment/recycling technologies	Fusjonskraftteknologi, reaktorer og kraftproduksjon, og teknologier for konvertering, anrikning og resirkulering av radioaktive materialer
Hydrogen and new fuels	Hydrogen og nye drivstoff
Net-zero technologies, including photovoltaics	Netto-null-teknologier, inkludert solenergi
Smart grids and energy storage, batteries	Kraftteknologier, inkludert smarte strømnnett, energilagring og batterier
<u>Robotics and autonomous systems</u>	<u>Robotikk og autonome systemer</u>
Drones and vehicles (air, land, surface and underwater)	Ubemannede farkoster (i lufta, på land, på overflaten og under vann)
Robots and robot-controlled precision systems	Roboter og robotstyrte presisjonssystemer
Exoskeletons	Eksoskjeletter
AI-enabled systems	KI-drevne systemer
<u>Advanced materials, manufacturing and recycling technologies</u>	<u>Avanserte materialer, produksjons- og resirkuleringsteknologier</u>

Technologies for nanomaterials, smart materials, advanced ceramic materials, stealth materials, safe and sustainable by design materials	Teknologier for nanomaterialer, smarte materialer, avanserte keramiske materialer, lavsignaturmaterialer og trygge materialer utformet med tanke på sikkerhet og bærekraft
Additive manufacturing, including in the field	Additiv produksjon, inkludert i felt
Digital controlled micro-precision manufacturing and small-scale laser machining/welding	Digitalt kontrollert mikropresisjonsproduksjon og småskala laserbearbeiding og -sveising
Technologies for extraction, processing and recycling of critical raw materials (including hydrometallurgical extraction, bioleaching, nanotechnology-based filtration, electrochemical processing and black mass)	Teknologier for utvinning, prosessering og gjenvinning av kritiske råmaterialer, inkludert hydrometallurgisk utvinning, bioutluting, nanoteknologibasert filtrering, elektrokjemisk prosessering og svart masse

Undervannsteknologier

	Undervannsposisjonering og navigasjon, inkludert sonarbasert navigasjon, terrengkorrelering og treghetsnavigasjon
	Undervannskommunikasjon, inkludert ved bruk av lydbølger, lavfrekvente radiobølger eller laser.
	Undervannssensorer, inkludert sonarer og syntetisk apertursonar (SAS), sensorer for elektriske felt og elektrooptiske sensorer.
	Teknologier for undervannsfarkoster, inkludert utforming, fremdrift og energiforsyning.
	Teknologier for undervannsinstallasjoner og -infrastruktur, inkludert energiforsyning og andre teknologier som muliggjør infrastruktur under vann.
Underwater electric field sensors	Undervannssensorer for elektriske felt

Sak PS-Forskningssystemet 78/25

Orienteringer

Til	Ansvarlig direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret	Johannes W. Løvhaug	Lillian Baltzrud / Jon Ø. Flæten / Heidi Dybesland / Tom-Espen Møller	<ol style="list-style-type: none">Innspill til forskningsprioriteringer i statsbudsjettet 2027Budsjettforslag 2027Råd om assosiering til Horisont Europa og Det europeiske konkurranssevnfondetLangtidsmøteplan
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning.

Kort bakgrunn Orienteringer er en fast sak i møtene til porteføljestyret for forskningssystemet. Saken kan inneholde både skriftlige og muntlige orienteringer. Sistnevnte vil det orienteres om i møtet. Oppdatert langtidsmøteplan legges alltid ved.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret skal være kjent med pågående saker som angår deres ansvarsområder.

Hovedpunkter Til dette møtet er det følgende saker til orientering

1. Nytt porteføljestyre i Forskningsrådet

Forskningsrådet oppretter et nytt porteføljestyre for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap fra 1. januar 2026. Ansvaret for å følge opp porteføljestyret legges til Området for bærekraftig samfunnsutvikling i Forskningsrådet og avdelingen som har ansvaret for Porteføljestyret for demokrati og global utvikling. Styresaken S 78/25 beskriver prosessen for opprettelse og oppnevning av porteføljestyremedlemmer. Porteføljen skal ta utgangspunkt i Regjeringens nasjonale sikkerhetsstrategi, med særlig vekt på å styrke forsvarsevnen, øke samfunnets motstandsdyktighet og sikre økonomisk trygghet. Arbeidet rettes inn mot forsvarssektorens kunnskaps- og forskningsbehov, og skal støtte regjeringens mål om å samordne forskningsinnsatsen innen totalforsvar og sammensatte trusler.

Porteføljestyrets hovedoppgave blir målrettet FoU for styrket forsvar, sikkerhet og beredskap, samt forvaltning av midler og strategisk rådgivning. Kompetanseprofilen til porteføljestyrets medlemmer skal dekke både sivil og militær sektor, og nominasjon av medlemmer var åpen til 14. november via Forskningsrådets nettsider. Porteføljestyret skal samarbeide med andre porteføljestyre og departementer, og være komplementært til eksisterende porteføljestyre. Et av porteføljestyrets medlemmer skal også være oppnevnt som medlem i Porteføljestyret for forskningssystemet. I regjeringens forslag til statsbudsjett er det foreslått en satsing på feltet med 660 millioner kroner over fem år. Midlene kommer fra Kunnskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet.

2. Nettverk for forskningssikkerhet

I forrige porteføljestyremøte (4/25) ble porteføljestyret orientert om status og rolleavklaring mellom forskningsrådet og de utførende institusjonene i arbeidet med forskningssikkerhet (Sak PS FS 59/25). Ett av tiltakene i arbeidet med forskningssikkerhet er etableringen av et tverretattlig nettverk for forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid. Dette er et initiativ fra Forskningsrådet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), som gjennom de siste årene også har samarbeidet om å utvikle retningslinjer for ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid (AIS). Nettverket skal bidra til at ulike etater som har en rolle i arbeidet med forskningssikkerhet og AIS er godt koordinert og bygger på en felles situasjonsforståelse. Etatene som deltar i nettverket i tillegg til HK-dir og Forskningsrådet er Direktorat for Eksportkontroll og sanksjoner (Deksa), Utlendingsdirektoratet (UDI), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Etterretningstjenesten. 15. oktober ble det arrangert et første ledermøte for disse etatene hvor nettverket ble etablert. Det vil bli arrangert 2-3 årlige nettverksmøter og ett årlig ledermøte. Nettverket koordineres av HK-dir og Forskningsrådet i fellesskap.

Arbeidet med forskningssikkerhet, etableringen av ny forskningssatsing for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap, og arbeidet med kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt) er de tre sporene Forskningsrådet jobber langs for å ivareta ansvaret for forskningssikkerhet og følge opp mandat gitt i Systemmeldingen om å bidra til mer samarbeid mellom sivil og militær forskning.

3. Statsbudsjettet 2026

Da regjeringen 15. oktober la frem sitt forslag til statsbudsjett var det med flere viktige satsninger.

- *Ny satsingen på forsvarsevne, sikkerhet og beredskap*, med en ramme på 660 millioner kroner over fem år. Satsingen skal lyses ut gjennom Forskningsrådet og skal bidra til å styrke forsvarsevnen, gjøre samfunnet mer motstandsdyktig, og styrke Norges økonomiske sikkerhet og konkurranseevne.
- Investering på 380 millioner kroner over to år til *nasjonal infrastruktur for tungregning*. Dette vil øke forskningsmiljøenes tilgang til nødvendig regnekraft og være med på å flytte forskningsfronten, fremme innovasjon og bidra til å utvikle banebrytende løsninger på komplekse samfunnsutfordringer.
- Satsning på 150 millioner kroner årlig over minst fem år for ytterligere styrking av forskningen på kvanteteknologi.
- Forpliktelse til å finansiere programmet *Polhavet 2050* med 1 milliard kroner, fordelt over de neste 10 årene, med oppstart i 2026. Polhavet 2050 vil gi verdifull innsikt i endringer som skjer i polare nord, og hvordan de henger sammen med globale prosesser. Samarbeid mellom forskningsmiljøer nasjonalt og internasjonalt er avgjørende, og Polhavet 2050 vil være et internasjonalt program.

Forslag til statsbudsjett for 2026 viser også at Forskningsrådets driftsbudsjett i all hovedsak videreføres på om lag samme nivå som i 2025, med en viss økning knyttet til oppdrag. For oppdragene foreslås en økning på om lag 17 millioner kroner. Økningen gjelder både videreføring av eksisterende samfunnsoppdrag og nye oppdrag, blant annet knyttet til infrastruktur for skjermingsverdig og gradert FoU, samt produktivitetutvikling i byggenæringen.

4. Satsingsforslag og innspill til statsbudsjett 2027

Første november 2026 oversendte Forskningsrådet budsjettforslag for 2027 til departementene. Budsjettforslaget består av to deler:

- i. Et overordnet og uavhengig råd med forslag til volum og innretning på offentlig FoU-innsats i 2027 og fremover, med utgangspunkt i kunnskapsbehov som er særlig aktualisert de siste år. (Vedlegg 1 - lenke)
- ii. Departementsvise budsjettforslag for 2027 med konkrete forslag til forsknings- og innovasjonssatsinger, som følger opp rådene i budsjettforslagets del I og som ivaretar departementenes sektoransvar for forskning. (Vedlegg 2 - lenke)

5. Åpen forskning

- i. Forskningsrådet har sluttet seg til et samarbeid mellom europeiske finansører og EU-kommisjonen om å utvide og videreutvikle **Open Research Europe (ORE)**, en plattform for «diamant» åpen publisering. ORE ble opprettet av EU-kommisjonen som et publiseringsalternativ for forskere finansiert av rammeprogrammet. Utvidelsen med nasjonale finansører fra Norge, Tyskland, Sverige, Nederland, Frankrike, Spania, Portugal, Østerrike, med flere, innebærer at alle forskere fra disse landene får fri publiseringstilgang. Diamant-modellen gjør at det er gratis for alle å lese og publisere i ORE, og det legges stor vekt på solide tekniske løsninger og transparens i publiseringsprosessen, inkludert åpen fagfellevurdering. Avtalene mellom finansørene og organisasjonen som skal operere plattformen (TBA) undertegnes i slutten av 2025, og den nye ORE-plattformen skal være operativ fra midten av 2026. Frem mot implementeringen i 2026 og videre vil det legges vekt på dialog og involvering av forskningsmiljøer for å sikre at ORE blir et attraktivt publiseringsalternativ for europeiske forskere.
- ii. Forskningsrådet har vært medlem i cOALition S siden starten i 2018. Koalisjonen, som består av europeiske og internasjonale finansører, fond og stiftelser, ble opprettet i forbindelse med Plan S, og har jobbet med ulike tiltak og mobilisering for Open Access - åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner. Koalisjonen har nå utarbeidet [en ny strategi](#) for felles innsats i perioden 2026-2030. Strategien har tre hovedprioriteringer: 1) Styrke grunnlaget for full, umiddelbar og rettferdig åpen tilgang til forskningspublikasjoner, 2) støtte digital infrastruktur som muliggjør åpen tilgang, og 3) utforske økonomisk bærekraftige og rettferdige publiseringsystemer og monitorere effekten av disse.

6. Råd fra Forskningsrådet til KD om assosiering til Horisont Europa og Det europeiske konkurransevnefondet

Forskningsrådets styre behandlet i møte 23. oktober en sak om *Råd om assosiering til Horisont Europa og Det europeiske konkurransevnefondet*.

Norge har vært assosiert til rammeprogrammene for forskning og utvikling/innovasjon siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. Det har gitt oss høy faglig og økonomisk avkastning. Å fortsette programsamarbeidet i Horisont Europa er av avgjørende betydning for å opprettholde og styrke

Norge som kunnskapsnasjon. Det nye nå er at Horisont Europa gjøres til en del av noe større, som er like relevant for Norge som for Europa.

Full assosiering til Konkurranssevnefondet gir Norge tilgang til samspill mellom forskning, innovasjon og industriell oppskalering, og vil være et kraftfullt instrument for å ta i bruk forskningsbasert kunnskap til å løse felles utfordringer på områder som klima, energi, helse, digitalisering, sikkerhet og forsvar.

Assosiering til Horisont Europa og Konkurranssevnefondet vil innebære en betydelig investering. For at Norge skal få høyest mulig avkastning på investeringen, må vi rigge oss godt nasjonalt. I og med at Konkurranssevnefondet favner bredt, er det viktig at berørte departementer og virkemiddelaktører starter arbeidet med forberedelse til norsk deltakelse tidlig.

Styret i Forskningsrådet anbefaler at Norge assosieres til både EUs nye rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa 2028–2034, og hele det nye Konkurranssevnefondet (Vedlegg 3).

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Forskningsrådet anbefaler full norsk assosiering til Horisont Europa og Det europeiske konkurransevnefondet

I juli 2025 la Europakommisjonen frem forslag til nytt flerårig budsjett for EU for perioden 2028-2034. Nærmere 25 prosent av totalbudsjettet settes av til et nytt europeisk konkurransevnefond (ECF). Konkurransevnefondet vil ta opp i seg mange av dagens enkeltprogrammer, inkludert et nytt Horisont Europa-program med øremerket budsjett.

Konkurransevnefondet: Et bredt og strategisk initiativ

Formålet med Konkurransevnefondet er å bygge konkurransekraft i strategisk viktige sektorer og sammen med Horisont Europa gi sømløs støtte fra grunnleggende forskning til utrulling og opptak i markedene.

Konkurransevnefondet og Horisont Europa skal ha like prioriteringer:

1. Ren omstilling og industriell avkarbonisering
2. Helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi
3. Digitalt lederskap
4. Motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvarsindustri og rom

Norge står overfor de samme utfordringene som EU knyttet til konkurransevne og har dermed tilsvarende nasjonale prioriteringer.

Full assosiering til Konkurransevnefondet er en forutsetning for å få best nytte av deltakelsen

Norge har vært assosiert til rammeprogrammene for forskning og utvikling/innovasjon siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. Det har gitt oss høy faglig og økonomisk avkastning. Å fortsette programsamarbeidet i Horisont Europa er av avgjørende betydning for å opprettholde og styrke Norge som kunnskapsnasjon. Det **nye** nå er at Horisont Europa gjøres til en del av noe større, som er like relevant for Norge som for Europa.

Norge er gjennom EØS-avtalen en del av EUs indre marked og er allerede med i de fleste eksisterende EU-programmer og -initiativer som vil bli videreført i Konkurransevnefondet. Det er viktig at Norge som EØS-land får full tilgang til alle deler av Horisont Europa og Konkurransevnefondet. Med den tette koblingen som EU nå legger opp til mellom Horisont Europa og Konkurransevnefondet, vil full assosiering gi næringslivet muligheter til å delta i europeiske verdikjeder og teknologi- og industriutvikling som vil springe ut av Konkurransevnefondet.

Satsingen på globale utfordringer som klima, energi, helse og digitalisering blir videreført. For Norge betyr dette tilgang til kritiske prosjekter for grønn omstilling, energiomstilling og

bærekraft. Horisont Europa skal være et selvstendig program, men tett integrert med Konkurranseevnefondet. Det betyr at land som kun assosieres til Horisont Europa, men ikke til den øvrige delen av Konkurranseevnefondet, risikerer å miste tilgang til samspill mellom forskning, innovasjon og industriell oppskalering.

Konkurranseevnefondet skal styrke Europas strategiske autonomi og teknologiutvikling. For Norge gir det mulighet til å delta i storskala industriprosjekter og verdikjeder, spesielt innen kritiske teknologier som KI, kvante, energi, forsvar og romfart.

Horisont Europa og Konkurranseevnefondet legger også stor vekt på talentmobilitet, forskerkarrierer og innovasjonsøkosystemer. Det gir norske forskere og bedrifter tilgang til EUs beste miljøer og finansiering for banebrytende innovasjon. Deltakelse styrker norsk næringslivs evne til å konkurrere globalt, og gir små og mellomstore bedrifter tilgang til kapital og markeder som ikke finnes nasjonalt.

Full assosiering til Horisont Europa og Konkurranseevnefondet er altså ikke bare et forskningspolitisk spørsmål, men et strategisk valg for norsk økonomi, sikkerhet og samfunnsutvikling. Det handler om å være en del av Europas kunnskaps- og innovasjonsøkosystem – ikke en tilskuer.

En plattform for globalt samarbeid

Norge har en selvskreven plass i EUs innsats for å styrke europeisk konkurransevne, som også er norsk konkurransevne, gjennom EØS-avtalen og deltakelsen i Det indre marked. Samtidig er internasjonalt samarbeid med likesinnede land også utenfor Europa viktig, ikke minst i dagens geopolitiske situasjon. Horisont Europas åpning for internasjonal deltakelse gjennom assosiering og prosjektdeltakelse sikrer bidrag fra verdensledende forskningsmiljøer og næringsliv i utviklingen av kritiske teknologier for Europa og er en forutsetning for å løse globale samfunnsutfordringer.

Suksessfaktorer for høyest mulig norsk nytte av deltakelsen

Assosiering til Horisont Europa og Konkurranseevnefondet vil innebære en betydelig investering. For at Norge skal få høyest mulig avkastning på investeringen, må vi rigge oss godt nasjonalt. I og med at Konkurranseevnefondet favner bredt, er det viktig at berørte departementer og virkemiddelaktører starter arbeidet med forberedelse til norsk deltakelse tidlig. Norge har blant Europas beste oppfølgingsapparat for Horisont Europa, og det vil være naturlig at vi bygger videre på erfaringene herfra i et nytt Konkurranseevnefond. Viktige suksessfaktorer for godt norsk utbytte av deltakelse i Horisont Europa og Konkurranseevnefondet vil være at:

- tilstrekkelige midler avsettes for deltakelse i samfinansierte aktiviteter under både Horisont Europa og Konkurranseevnefondet,
- økonomiske ordninger som PES og Retur-EU må styrkes og tilpasses Konkurranseevnefondets struktur,

- et nasjonalt rådgivningsapparat må dimensjoneres for bred og effektiv norsk deltakelse.

Erfaring viser at Norge lykkes best i EU-programmer, der vi har sterke nasjonale fagmiljøer og satsinger som speiler europeiske prioriteringer. Et tett samvirke mellom nasjonale strategier og Horisont Europa/Konkurranssevnefondet vil være en viktig suksessfaktor. Det krever:

- strategisk planlegging og prioritering på tvers av departementer, virkemiddelaktører og sektorer,
- aktiv involvering av forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor, og
- langsiktig kapasitetsbygging og kompetanseutvikling.

Konklusjon

Norsk assosiering til både Horisont Europa 2028–2034 og hele Konkurranssevnefondet er avgjørende for å sikre Norges posisjon som en relevant aktør i europeisk og global forskning, innovasjon og industriutvikling. Med god nasjonal koordinering og en godt dimensjonert nasjonal rigg, vil verdien av deltakelsen langt overstige kostnadene. Forskningsrådet anbefaler derfor at Norge tar en helhetlig og strategisk tilnærming til assosiering og starter forberedelsene allerede nå.